NĂM THỨ MƯỜI. — SỐ THỨ 1611 MỖI SỐ: 0$02 NGÀY THỨ HAI 31 JUILLET 1922

FREE SUPERIEURE TOKYO BIBLIOTHEQUE

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

HANOI

	Phần tờ báo in bằng chữ Quốc ngữ	Báo-chí Trung-kỳ và Nam-kỳ	Báo-chí Trung-kỳ và Nam-kỳ	Báo-chí Pháp và các nước ngoài
Một năm..	6 $ 00	6 $ 96	6 $ 30	6 $ 30
Các làng và Các công-sở	»	8 . 00	8 . 00	8 . 00
Sáu tháng..	3 . 00	3 . 50	3 . 20	3 . 20
Ba tháng..	1 . 50	1 . 75	1 . 60	1 . 65
Một tháng..	0 . 50	0 . 60	0 . 55	0 . 55

	Báo-chí Trung-kỳ và Nam-kỳ	Báo-chí Pháp và các nước ngoài
Một năm..	6 $ 00	9 $ 00
Các công-sở	»	»
Sáu tháng..	3 . 20	4 . 50
Ba tháng..	1 . 60	2 . 25
Một tháng..	0 . 60	0 . 75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: P. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur-gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au cent. timètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.

Une seule insertion. . . . 0 $ 30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . . 0 $ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Cái hại nên trừ

Mấy ông già danh làm việc công ích, chớ thấy đâu bài như vậy mà đã vội rùng mình ! Cái việc ký-giả nói đây không có liên can gì đến việc các ông đâu, vì nó hại cho cả người giàu lẫn người nghèo, không những vậy mà về tiền-tài mà lại hại đến cả tinh mệnh nữa.

Trong thành-phố ta, mà đến cả những vùng nhà quê giáp thành phố nữa, gần đây ai là chẳng trông thấy hoặc nghe nói một cái cửa hàng thuốc Bắc to lớn của mấy chú mở tại trong một phố kia, suốt ngày tấp nập những khách ra vào mà kẻ thay những khách ấy toán thì là người Ô-năm mình cả.

Cái hại này ký-giả nghe nói đã lâu, sở-dĩ chưa tỏ-cáo ngay với công chúng là tại còn muốn cứu xét cho b-ết thực hư thế nào; ngày nay cái hại thật đã quá nhiều, thiết tưởng không nên mẫn thinh lâu nữa. Nhưng trước khi đem việc ấy mà trần thuyết với công chúng, hãy xin nói rằng ký-giả đối với thuốc Bắc thật không có ác-cảm gì đâu, vì nước nào chẳng có thuốc hay có thầy giỏi, song cách làm thuốc của mấy chú nói trong hai này chẳng những là thiệt hại tiền của của người mình, mà lại thiệt hại đến cả tinh mệnh nữa.

Biết bao nhiêu người đau đớn hiệu ấy cầu thầy chữa chạy, thuốc uống rồi, chung qui tiền mất mà tật mang.

Nay hãy kể mấy việc sau này để chứng minh cái tội thầy lang giết người có bệnh.

Một người đàn ông vào hiệu ấy xem bệnh, thầy lang cho uống thuốc số, không rõ vị gì mà đến nỗi sinh ra trướng bụng, bí cả tiểu tiện, may sớm biết vào nhà thương mới chữa khỏi.

Lại một người nữa cũng uống thuốc số, được một hôm bệnh trạng cũng lại như người trước, nhưng chẳng may đề mấy ngày mới vào nhà thương thì bệnh đã quá rồi không cứu được nữa. Hỏi ra thì người này cũng uống thuốc ở hiệu ấy.

Lại một người trai trẻ nữa mắc phải một bệnh giản giếm, cũng tới hiệu đó chữa thuốc, không biết họ cho uống chất gì mà bị sưng cả bang-quang đến nỗi tiểu tiện ra tinh huyết, vì thử chậm cứu thầy Tây thì còn chi là đời !

Ấy mới kể mấy điều thí dụ của một người đáng tin thuật lại, chứ thực sự thì còn biết bao nhiêu điều như thế nữa mà những người đau thường nín lìm đi. Bởi vậy mà người mình không mấy người rõ, cứ ngày ngày gánh vàng đi đổ sông Ngô, để cho mấy chú cứ việc thải-hồi tọa hưởng.

Xét ra thì họ sở-dĩ đắt hàng là vì họ dùng lắm cách qui-quyệt giả-dối để lừa người. Nhiều người nhà quê chữa ở cửa hàng ấy ra tán tụng rằng : các chú tài thật ! Những con sâu ở mắt, ở răng mà cũng cho thuốc gắp ra được cả. Xét ra thì họ giấu đâu ở tay một vài con sâu quái gì, đến lúc xem bệnh thì họ thò sâu ra mà nói là lấy được ở răng hay ở mắt !

Vì mắt với răng mà lấy được những con sâu như thế thì các người có sâu ấy cũng phải chết đã bao lâu rồi. Các nhà y-sư Pháp chuyên trị việc thuốc cả đời mà cũng chẳng có tài gắp được sâu ở mắt ra như thế, dùng đến kính hiển-vi, vị tất đã trông thấy sâu, huống chi là các chú.

Vì những cách khi-trá người ta như vậy mà các chủ bôn được biết bao nhiêu tiền của kẻ khờ dại, hại biết bao nhiêu tinh mệnh con người. Họ lại khéo làm ra bộ nhân đức, đối với người nghèo thì thuyên-thoảng lại cho thuốc không lấy tiền, hoặc nhiều ít bao nhiêu cũng được, ý hẳn những thuốc cho không ấy cũng đồng loại với những viên thuốc tế của một thầy lang xưa trong truyện Tiểu-lâm lấy ghét mà vẽ giả làm thuốc đó chăng ? Nhưng xem chừng người nào ra đáng giàu có thì họ lại nịch đẩy. Trong hàng phố, có bà tin họ đến nỗi mỗi lần mượn làm từng mấy chục đồng bạc thuốc tế !

Cái quyền bán thuốc ở nước ta thì ai cũng được tự do, song cái quyền kẻ đơn, bốc thuốc mà cứ để tự do như mấy chú này thì thật là nguy hiểm lắm. Cô lẽ vì những thầy lang làm cản như các thầy này mà rồi ra nghề làm thuốc ở Bắc kỳ cũng phải hạn-chế như ở Nam-kỳ vậy.

Hãy xem một tờ báo ta bằng Pháp-văn ở Saigon vừa rồi có đăng việc sau này thì đủ rõ cái qui-quyệt của họ là thế nào.

Một chú chủ hiệu thuốc Bắc ở đường Marins, đã một năm nay, bị án phạt 100 quan vì tội bán thuốc trái phép.

Vì cái án ấy mà ngày 8 Octobre 1921 quan Thống đốc ký nghị-định bắt hắn phải đóng cửa hiệu. Hắn giấu hết các thứ thuốc trong hiệu đi mà dọn thành cửa hàng chữa răng, nhưng hắn rất qui-quyệt, cái biển đề « Hàng bảo-chế Thượng-hải » thì vẫn giữ nguyên ở ngoài cửa để chiếu hàng. Khách đến cân thuốc vẫn đông như cũ, chỉ khác có điều là thuốc bán giấu ở đằng sau hàng chữa răng mà thôi.

Cái nghề làm thuốc hại người như vậy, đợi cho đến khi có luật-lệ Chính-phủ hạn chế lại, thì thiết tưởng bà con mình cũng phải nên chú ý mà đề phòng lắm vậy.

V. Đ.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả báo quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho báo-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những tiền đã chỉ ở, còn thì báo-quán không nhận tiền trả báo bằng con-niêm cả.

ÂU CHÂU BIẾN TÍN

HAVAS

Paris, ngày 28 Juillet 1922

Việc nước Đức

Chánh-phủ Đại-pháp được tin đích xác rằng chánh đảng Quân-chủ nước Đức đương mưu việc bành thích quan thủ-tướng Poincaré.

Một kho đạn nổ

Có một kho đạn ở nước Lỗ-mă-ni bị nổ. Sáu người bị hại, mười người bị thương, trại lính nhiều nơi bị hư hoại. Tổn hại độ bốn triệu quan.

Paris, ngày 29 Juillet 1922

Việc nước Hy-lạp

Báo *Temps* nói rằng chánh-phủ Đại-pháp đương lưu-tâm về việc nước Hy-lạp dự bị quân lính để tiến vào Constantinople. Chánh phủ Đại-pháp có gởi cho chánh-phủ Athènes một bức thư nói rằng chánh-phủ Pháp không ưng cho Hy-lạp đem quân đến đánh Constantinople, mà nếu Hy-lạp đem quân đến đấy, thì chánh-phủ Pháp sẽ dùng võ-lực mà trừng-trị. Bức thư ấy chánh-phủ Anh cũng biểu-đồng tình. Cứ theo như tin ở nước Anh, thì nghe đâu chánh-phủ Hi-lạp đã bộ lệnh cho một liên đội thủ hai tiến lên Constantinople.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 29 Juillet 1922

Bức đối với cái vấn-đề bồi-thường

Hội-đồng bồi thường không ưng thuận việc nước Đức xin giảm số bồi thường của Đức phải nộp từng tháng. Vậy mỗi tháng Đức vẫn phải nộp cho Đồng-minh hai triệu livres sterlings.

Việc ân-xá cho các tội nhân

Trong kỳ các quan Thượng-thư hội-nghị ngày hôm thứ năm mới rồi, tại điện Rambouillet, các quan Thượng-thư đã đệ trình dự Giám-quốc phê 27 là đơn ân xá những tội nhân về ngạch bộ binh, 7 là đơn về những tội nhân về ngạch thủy-binh.

Việc nước Đức

Chánh phủ nước Đức có bá-cáo rằng ai tìm được kẻ ăn trộm những là có của Đức lấy được của Pháp năm 1870, mà nay nước Đức phải tìm để giả lại nước Pháp thì được thưởng một trăm nghìn marks.

Việc nước Hoa-kỳ

Có tin rằng bộ hải-thuyền Hoa-kỳ định sẽm sửa hai mươi nhăm cái tàu bỏ không để chở than ở các hải-cảng nước Anh đến Hoa kỳ.

Thị giá quốc-trái : 3/. 58.75. — 4/. 1918 62, 66. — 3/ 1915-1916 77.45 — 5/. 1920 90 20. — 6/. 1920 90,45.

Bordeaux, ngày 30 Juillet 1922

Hy-lạp và Thổ-nhĩ-Kỳ

Chánh-phủ Hy-lạp có gởi cho Liệt quốc một bức thư bày tỏ tâm lòng của Chánh-phủ Hy. Chánh-phủ Hy-lạp đã ba-cao tại Athènes rằng Hồng-mình nội quốc không ưng thuận, thì quân-lính Hy-lạp không tiến vào Constantinople. Mà ở Constantinople, thì các bộ Chánh-sự-viện đã bá-cáo rằng quyết chí ngăn ngừa không cho quân lính tiến vào các nơi của hai nước-cờ đã giao về các bộ ấy giữ gìn, vậy các bộ ấy đã phòng-bị rồi, mọi lẽ đã làm cho dân-sự được yên lòng chẳng dọ.

Ở Malte có tin đưa đến nói rằng lại một liên-đội thứ hai nữa tiếp được mệnh-lệnh tiến lên Constantinople.

Nước Bảo-đội với việc bồi-thường

Nước Bảo-đội phải lo sửa thư-sản hội đồng bồi-thường. Nước Sy-rie với hội-đồng một cái hạn ba năm để nộp 12 triệu quan bằng kim-viên cho hội đồng đó.

Những điều cần phải dự-phòng

ở các hương-thôn

Nói đến cách sinh-hoạt của dân ta, về phần tương lai còn mong ở trí thức mỗ mang chậm hay chóng, mà trình-độ sẽ tiến tới thấp hay cao, hãy xét về phần hiện-tại và quá lại ít phần đi-vãng thì ta chẳng cần phải đợi lời bình phẩm của người ngoài quan sát, tự ta cũng không dám nói hay mà phải tự nhận rằng: cách sinh hoạt của dân ta thực là sơ-sài cẩu-thả. Thực thế, mà có lẽ vì cái tập-quán sơ-sài cẩu-thả ấy nó đã đường thành cho phần nhiều người một cái cần tính lười biếng rong dài. Vì sự sinh-hoạt ai cũng cho là gấp sao hay vậy, thì sức sinh-hoạt cũng không cần tiến thủ làm chi. Tựa hồ như ai cũng giữ có một cái cám-giác tự nhiên, cái thần sống ở đời, dù đời biến đổi làm sao, mà cái thân cỏ yên là được. Một người như vậy, cho đến tất cả trăm nghìn muôn triệu người trong xã-hội cũng vậy, rồi mới diễn nên cái xã-hội cứ tri-tri trích-trích trong bao lâu năm không tiến mà lại như lui; bởi cái lẽ cá-nhân mà sinh-hoạt cẩu-thả thì cả-nhân tất yếu-hèn, cả một xã-hội mà sinh hoạt cẩu-thả thì xã-hội tất là phải suy kém, chớ có lạ gì. Nói thế hoặc có người bảo dân ta cái cớ sinh-hoạt sơ-sài nên cẩu-thả thì có nước nghèo cần kiệm, trí thức hẹp hòi muốn tiến-bộ như người thì thế dụng vào đâu, bẩu vin vào đâu mà mở mang rộng rãi ra được ? Cái đó đã đành, nhưng lại phải nên xét kỹ, nước mà nghèo, cần mà kém, trí-thức đến nỗi hẹp hòi, cũng vì cái nẽm cẩu-thả đói đói kiếp kiếp tích lấy mãi mà gây nên. Chẳng thế mà trong những điều cốt yếu của sự sinh-hoạt, trước hết là sự dự phòng, mà người mình cũng vì cẩu-thả đã quen nên cũng không mấy người lưu ý tới chỉ, nên cách sinh-hoạt hằng ngày lại thường xảy ra nhiều điều bất rồi. Ít lâu nay phong-trào Âu-Mỹ tràn tới, cái sống cạnh-tranh về đấp đã làm cho người mình tỉnh ngộ ra ít nhiều, biết cái thói cẩu-thả ở đời này không thể nào yên được, nên cách sinh-hoạt cũng đã thấy tấn tới lên được ít nhiều. Nhưng cái phần đó còn ít, mà lại còn ở những người đô-hội tỉnh-thành mới có, như thế thì đã đáng nên vội mừng sao ? Vậy phải lấy cả phương-diện xã-hội mà xem xét rồi có bỏ cứu mới nên được cái hiệu-quả tốt lành. Nên trong bài này chỉ xin nói riêng cái sinh-hoạt của dân thôn là phần lớn hơn cả, mà sự cẩu-thả lại sâu hơn, nay xin hãy tỏ cái hiện-tình và bàn góp một hai, còn sự thực hành, cũi phải cậy vào các nhà có chức-trách khai đạo dân mới được.

Các chốn hương-thôn ta vì cẩu thả mà cái phạm vi sinh-hoạt đã hẹp mà tổng trung lại sinh ra nhiều nỗi khó khăn, đã hẹp mà lại có khi không có cách gì sinh-hoạt nữa, nghĩ thực đáng buồn thay.

Nói về sự bổ cứu cách sinh hoạt ở hương thôn trong lúc hiện thời này thì điều mục rất nhiều nhẽn, không thể kể trong hai ba trang giấy mà đã gọi là tường tất được. Nhưng bàn ý nói trong bài này là có ý chú trọng về sự dự-phòng, là một điều mà dân thôn thường khiếm khuyết từ xưa tới nay. Vì cẩu thả mà nên khuyết điểm ấy, rồi lại vì khuyết điểm ấy mà sinh hoạt lại càng khó khăn. Ôi, thảo nào là dự-phòng ở thực là một cái tồn-chí rất nhu thời, rất đáng lý cho chúng ta trước khi mở mang cho đường sinh-hoạt. Nay xin lược kể những điều cần phải dự-phòng ở chốn hương-thôn và cách thực hành sự dự-phòng ra sau này, để các nhà có nhiệt-thành vì dân xét đoán :

1° Sự vệ-sinh — Vì cách sinh-hoạt tự-nhiên, cho nên sự sinh tồn cũng nhất dai bằng ở số mệnh; cái cảnh-tượng nói bên giống yếu đến hiện-thời cạnh-tranh kịch liệt này nó mới trình lộ ra bắn ở trước mắt người các nước đông tây, cái cớ làm sao là kém người hơn, ta thua người được, quốc dân ta hẳn cũng đã biết cái nguyên-nhân rồi; cho nên cái vấn-đề vệ-sinh, mấy năm nay phần nhiều người đã biết lưu ý đến. Nhưng tại các nơi dân thôn thì đối với vấn-đề ấy, lắm người cũng chưa hiểu ra thế nào. Nói về sự vệ-sinh chung, thì suốt trong một làng, đường cái đã chật hẹp gồ-ghề, rác rưởi lại bộn bề hôi-hám ; nước uống thì đi giếng thơi giếng đất cũng đến cận dực không được ngon lành, rửa ráy lắm giặt chỉ quanh ở mấy cái hồ bẩm sơ tù, không chắt chi trong sạch, ăn uống ở lắm mà lém nhèm lụộm thụộm như thế, nên nhỡ khi có bệnh truyền-nhiễm, một kẻ lan ra nhiều kẻ, cái hại thực là thảm thê. Nói về vệ-sinh riêng, thì nhà nào nhà nấy, lợp sạp ẩm thấp, ngày đêm ăn ở rút là ẩ-ê, con trẻ thì phóng sinh cho chạy rong đường, xó điếm đầu đình, rơ ráy lêm nhèm trông như ma quỉ, theo cái tập-quán trời sinh trời dưỡng, thấy miếng thì ăn, thấy chỗ thì nằm, chưa ai để ý gì giữ gìn cho sạch sẽ ; không kể những nhà cơm không có ăn, áo không có mặc, mà phải chịu cái nỗi sơ sác rạc rày, cho đến những nhà đư ăn đủ đàng cũng đều cẩu thả sơ sài hết thảy. Cách sinh hoạt như thế thực là làm mồi giới cho tật bệnh để truyền vào. Một nhà Bác-sĩ có nói : « Các dân tộc giã-man ở chốn thâm-cùng tịch-mịch kia, họ chỉ ngờ sợ là ta mang bịnh tực đến đánh duyệt chăng cả, họ chẳng, nên họ hết sức chống cự với ta ; nhưng ta chắc rằng đi ta không đến, thì chúng-tộc họ rồi ra cũng duyệt vong mà thôi, vì cái bịnh lực yô hình là con ma tật bệnh kia nó sẽ làm cho tiêu duyệt đến, bởi họ ăn ở bẩn thỉu không đủ giữ được cái tinh mệnh của họ, khí mắc tật bệnh cứ đành chịu không phép ngăn ngừa; chẳng thế mà những dân tộc fy xưa kia cũng đã đông đúc, đến nay chỉ còn từng bộ-lạc lơ thơ nhỏ mọn mà thôi ». Xem đó mà tự lấy làm lo sợ cho dân ta thế nào ! Nhưng dân ta há lại như những dân tộc giã-man thế ư ? Nhờ công khai hóa của nhà nước Bảo-hộ, cái cách văn-minh sinh hoạt đã hầu dẫn chỉ dẫn cho dân ta, chẳng nói chi ở các tỉnh đều có lập nhà thương, bổ thầy thuốc, cái công-ơn thì-tế đã toàn-hoạt được nhiều người. Ngay ở các dân thôn sự dự phòng về vệ sinh cũng đã ra lòng truận chuyển lắm. Như mới đây nhà nước có lập ra một hội-đồng Vệ-sinh luận chuyển để phái người đi về khám xét các nơi dân thôn, sửa sang chướng ná, và xét nghiệm các giếng nước ăn v. v. chả ý là dự phòng sự vệ-sinh cho nhân dân các hương thôn ta, để cho tránh khỏi những bệnh như dịch tả, dịch hạch và sốt rét, để được khỏe mạnh mà làm ăn. Đó tức là một cái trợ-lực rất lớn lao cho con đường sinh hoạt của dân ta vậy. Lại như mới đây hội « *Khai-trí tiến-đức* » có bàn về cái vấn-đề lập Ấu-trĩ-viện ở các làng, nếu khi thi hành mà có thành hiệu thì cũng bổ ích về đường sinh hoạt được nhiều, vì kẻ làm cha mẹ có chỗ ấy thác con cái, không còn lo ngại gì, được yên tâm mà theo việc làm ăn, thì còn gì tiện lợi cho bằng. Tuy nhiên, đó là nhờ công chỉ đạo của người trên, còn về phần dân ta, thì sự dự phòng vệ-sinh ta há lại không tự biết cùng nhau lo liệu lấy đói chút hay sao ? Thiết tưởng ngày nay đã nhiều làng cải lương, thuộc về vệ sinh chung, làng nào tự phú lập được nhà thương chữa bệnh, nhà để hộ sinh thì để đành, còn làng nào nghèo, thì trong mỗi năm sổ dự toán cũng nên trù sẵn lấy một số tiền chi tiêu vào việc vệ-sinh chung, mua các thứ thuốc thường như thuốc sốt rét, thuốc đau mắt là những chứng mà kẻ dân nghèo vì làm lũ vất vả mà thường hay mắc phải, để phát cho không lấy tiền, và mua những các thứ thuốc lấy về để phòng khi có bệnh truyền nhiễm, cũng những vật liệu dùng để sửa sang cho sạch sẽ trong làng. Sự vệ sinh mà dự phòng được như thế, thì bệnh tật tất mỗi ngày mỗi ít đi, đường sinh hoạt được vì đó mà dần nên phát đạt.

(Còn nữa) S. B.

Việc làm đường hỏa-xa Vinh-Đồng-hà

Cuộc quốc-thái Đông-pháp sáu triệu đồng đã xong, các công việc đường hỏa-xa Vinh-Đồng-hà đã mở, công-trình về đại lý cần phải có lắm người, nên nay đã thấy người ở các tỉnh Trung-kỳ đi ra làm con đường lấy đồng lắm. Những người đi đó phần nhiều là kẻ đi làm cu-li.

Xưa nay những các nơi công sở to lớn hoặc là những nơi đồn điền thời các nhà thầu-khoán hoặc các nhà chủ đồn-điền thường mộ dân xứ này qua xứ khác đi làm công việc các nơi xa, trong đó ba năm xong công năm sở lại trở về hương-quán, khi trở về trông thấy những người cu-li ấy có lắm cái tinh-trạng nên thương, hoặc là kẻ chết người còn, chết để đành phận bỏ xương xứ người ta ; còn như sống lại đó mang lấy con ma trên đất vậy. — Vì chẳng thế mà công sở cùng các chủ đồn-điền nào có phải là nơi chiến trường mà những kẻ cu-li làm xong khi trở về thời cái nhơn-số bao khuyết bết phần nhiều lắm. Nghĩ như thế công là một điều nên quan tâm mà xét cho kỹ là vì cớ gì mà khiến cho những kẻ đi người khỏe lại phải thiệt thòi đường ấy. Thảo chi bỏ trong tâm ra ăn làm xứ xa hoặc là thấy thì bết phục, hoặc là thuốc men không có ; lại không ai chăm nom cho những lúc ốm đau, hoặc vì các thứ bệnh dịch nó truyền nhiễm cho nên phải thế.

Nay đã có nghị-định của quan quyền Toàn-quyền Đông-pháp về việc đề phòng bệnh tật và trù hoạch cách cứ-chỉ của những bọn cu-li công thợ thuyền đi làm đường hỏa-xa ở phía bắc xứ Trung kỳ, thưởng nên lược kể các điều yếu-quyết của nghị-định ấy ra đây. Những điều là :

A) Mộ dân làm cu-li. — Khi mộ dân phải có quan thầy thuốc xét, nếu khỏe mạnh mới được làm. — Trong các nơi công sở khi nào quan thầy thuốc vào xét bệnh cũng được mà đã xét kẻ có bệnh thời phải cho về ngay.

B) Nhà cu li ở. — Những nhà cửa các chủ thầu-khoán làm cho cu-li ở làm đã phải 23 thước tây, bề ngang 5m6, phải có phên vách cứng ngỏ cao ráo sạch sẽ theo như cái địa đồ trong nghị định ấy ; mỗi nhà như thế chỉ được phép ở 20 người cu-li thôi, nếu có nhà Tây ở xen lẫn với thời phải cách xa nhà người Tây 200 thước.

C) Cách cư lụ của các trại cu-li ở. — Phải tìm nơi có nước sạch sẽ mà làm trại, xung quanh trại 100 thước phải phát dọn bụi bờ cho sạch sẽ ; mỗi cái trại phải cách nhau 100 thước mà phải đào những cái rãnh rộng một thước để rửa ráy, dùng làm rãnh nước chảy cho sạch sẽ (1).

(1) Lại phải cấm những cái hầm dùng làm đồ rác, tức vứng bẩn tắc, bể nào làm tắc các nơi ấy cũng các nơi tinh nước chảy phải bỏ vôi bột và lấp cái cho được sạch sẽ luôn luôn.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường.
Từ rofilms của Cornell

D) *Cách ăn uống.* — Nếu những nơi nào cách xa chợ búa thời nhà-nước hoặc các nhà thầu-khoán sẽ trữ đủ các thực-liệu mà bán lại cho người làm công; các thực liệu ấy sẽ trù-tính theo xứng lượng từng người một như sau này: mỗi ngày, gạo mới và giã rồi từ 7 đến tám trăm grammes (phân tây), cá mặn hay là mắm 6 trăm grammes, — thịt bò hay là thịt lợn 150 grammes, — nước mắm: 6 centigrammes. — rau đậu (đỗ) hoặc khoai 100 gramme, — chè: 20 đến 30 grammes, — muối: 10 grammes.

E) *Nước uống.* — Nước phải lọc sạch hết chất độc, phải chứa những cái thùng to và phải có nơi tháo nước (robinet) ở thùng, — ngày nào uống hết thùng nấy không nên chứa lại

F) *Khi đau ốm.* — Khi trong công sở rủi có người đau thời phải làm nhà riêng cho ở mà điều trị, khi có đến 10 người đau thời phải báo với quan Công-sứ và quan thầy thuốc ở tỉnh lỵ

G) *Khi chết.* — Nếu người nào đau ốm mà chết, mà đáng nghi rằng vì bệnh tật dịch truyền-nhiễm thời phải dùng những cách trừ khử như là bỏ vôi, hoặc rảy nước trừ uế trừ độc v. v. mà khi chết như thế thời phải báo quan thầy thuốc khám nghiệm để lấy bằng có rõ ràng, thời phải lập tức đốt cả cái trại ấy và các thức khí-dụng ở đó; khi đem chôn thời phải chôn ở trong một chốn riêng như là một nơi nghĩa-địa, mà nơi ấy phải làm cách xa giòng nước chảy, như là khe suối sông hồi, cách xa một trăm thước.

H) *Cách chuyên chở đồ ăn trong khi bất thường.* — Nếu trong khi bất thường phải chở đồ ăn đi đến các trại hoặc đến các công sở, thời phải đặt riêng người chuyên biện về việc ấy, trong khi chuyên chở phải xem sóc cho cẩn thận mới được; còn như các thứ bánh kẹo cháo chè những người thường đem bán các nơi công sở thời nhứt định cấm tuyệt.

Xem như các khoản đề phòng cho những người làm công như thế thời sự bệnh tật đã khỏi lo mà sự ăn-uống được sung sướng phu-phỉ thời đủ thấy lòng nhân từ của quan quyền Toàn-quyền Đông-pháp M. Baudoin thương dân ta chí tình vậy.

Bảo-tồn Khổng-học

DỊCH SÁCH LUẬN-NGỮ

Loại thứ IV

Nói về nhân-nghĩa đạo-đức

(*Tiếp theo*)

116. Tử viết: Ký bất xưng kỳ lực, xưng kỳ đức dã.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyền Hạ-luận về thiên Hiến-vấn tờ 17).

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử dạy rằng: Ngựa Ký được tiếng khen là ngựa tốt, không phải khen về cái sức nó khỏe, mà khen về cái đức nó thuần. Người được khen là quân-tử cũng bởi đức mà không phải bởi tài vậy.

117. Tử viết: Tứ dã! Nhữ dĩ dư vi đa học nhi chí chi giả dư? Đối viết: Nhiên, phi dư? Viết: Phi dã. Dư nhất dĩ quán chi.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyền Hạ-luận về thiên Vệ Linh-công tờ 19).

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử gọi ông Tứ-Cống bảo rằng: Trò Tứ (tên ông Tứ-Cống) kia, mi tưởng ta học nhiều mà nhớ hết cả có phải không? Ông Tứ-Cống thưa rằng: Phải, mà thực không phải thế hay sao? Ngài đáp rằng: Không phải vậy; ta chỉ lấy một lẽ mà thông suốt muôn việc, học vụ chuyên nhất, mà không phải cầu nhiều đâu.

118. Tử viết: Do! Tri đức giả tiển hĩ.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyền Hạ-luận về thiên Vệ Linh-công tờ 19).

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử gọi ông Tử-Lộ bảo rằng: Trò Do (tên ông Tử-Lộ) kia, người thật biết đức có ít lắm!

119. Tử viết: Quần cư chung nhật, ngôn bất cập nghĩa, hiếu hành tiểu huệ, nan hĩ tai!

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyền Hạ-luận về thiên Vệ Linh-công tờ 21)

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử dạy rằng: Cả ngày ở tụ với nhau, nói không được câu chuyện gì phải, chỉ thích dùng những trí-tuệ nhỏ mọn: những người như thế, thật khó mà nên người được thay!

120. Tử viết: Quân-tử nghĩa dĩ vi chất, lễ dĩ hành chi, tốn dĩ xuất chi, tín dĩ thành chi. Quân-tử tai!

(Xem trong bộ Tứ thư chính văn chữ nho quyền Hạ-luận về thiên Vệ Linh-công tờ 21).

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử dạy rằng: Người quân-tử phàm làm việc gì cũng lấy lẽ phải làm cốt, lấy lẽ mà thực hành cái lẽ phải đó, lấy thuận-hòa mà ra làm việc, lấy tín thực mà thành việc, thật là quân-tử thay

121. Tử viết: Xảo ngôn loạn đức; tiểu bất nhẫn tắc loạn đại mưu.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyền Hạ-luận về thiên Vệ Linh-công tờ thứ 21).

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử dạy rằng: Nói khéo thì biến đổi phải trái, tất làm loạn mất đức hay. Việc nhỏ mà không biết nhịn, thì nóng nảy làm càn, tất làm loạn mất mưu lớn.

122. Tử viết: Nhân năng hoằng đạo, phi đạo hoằng nhân.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyền Hạ-luận về thiên Vệ Linh-công tờ thứ 22).

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử dạy rằng: Làm đạo cốt ở người: người ta làm cho đạo rộng được, chẳng phải đạo làm cho người ta hay được vậy.

123. Tử viết: Quân-tử mưu đạo bất mưu thực. Canh dã nỗi tại kỳ trung hĩ; học dã lộc tại kỳ trung hĩ. Quân-tử ưu đạo bất ưu bần.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyền Hạ-luận về thiên Vệ Linh-công tờ 22)

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử dạy rằng: Người quân-tử chỉ mưu làm đạo, mà chẳng mưu được ăn. Kìa như kẻ đi cày chỉ tại mưu được ăn, mà gặp khi mất mùa, trong sự cày có cái đói ở đó; người đi học chỉ tại làm đạo, mà đắc thời hành đạo, trong sự học có cái lộc ở đó. Người quân-tử chỉ lo đạo chẳng lo nghèo.

(*Còn nữa*) D. B. T.

Dư luận Nam-kỳ

Cũng một chữ tình

Cầm viết mà viết tới chữ tình yêu vì sắc, thiệt dường như ăn vật chi cay, uống thuốc chi đắng. Cùng nghĩ chẳng có chi vui hơn tình, mà cũng chẳng chi hại hơn tình. Dẫu rằng ai có lắm phen dọc ngang bể ái, chìm nổi nguồn ân, cũng chưa ắt là trọn giải chữ tình cho tường tất. Bởi có nên tôi học sơ tài thiển, mô dám cầm viết luận tình mà khoe khoang, làm cho mỏi mắt khán-quan nhàm tai độc-giả. Song xét lại những câu chuyện hại vì tình yêu sắc dục, cái cảnh ngộ của ta đang trông thấy hiện tại đó thôi. Tình yêu vì sắc nghĩ hễ ai sanh ra trong vành gió bụi trần ai này, ai lại chẳng yêu chẳng mến. Song người mượn thú mua vui trong một lúc, người chất chữ tình để hại cho thân. Xem lịch-sử của người Tàu như đời nhà Ân vua Trụ lập Bá-lạc-đài, thần-dân thán-oán, thiên-hạ đảo huyền, giang-san đạp đổ (cũng vì tình yêu sắc).

Vua U-vương một tiếng cười mua lấy ngàn vàng, của Bao-tự mà đốt phong-hỏa-đài làm cho bốn phương chư-hầu loạn lạc quốc phá thân vong (cũng ngọn sóng tình).

Cổ-ngữ lại rằng: Cuộc biển dâu đồ nước nghiêng thành thường thấy; chớ một nàng quốc sắc khó tìm.

Nghe thêm bả. lạnh mình!???

Song le là truyện sử của người Tàu thiệt thiệt hư hư bất nhứt. Ngu kiến tôi thầm tưởng, cái ngòi viết của sử-quan mãnh liệt thêu dệt làm cái gương sáng tốt mà răn đời hậu tấn. Tựa hồ chưa đủ quyết rằng tình như thật.

Hận thay cho cuộc đời hiện tại quốc-dân ta đương trông nom bước chân lên con đường tấn-hóa, dìu dắt nhau kẻ trước người sau theo thầy Đại-pháp từ từ nhi tấn, vào cái nẻo văn-minh mới mẻ lỳ kỳ. Thì quốc-dân ta trông cậy lấy ai? Có phải trông cậy những đương thanh-niên; ngày xuân còn dài, khi bầm đương buổi phương cang, có sức lực xô non tạc biển, hẳn có thể lực rải dung cho kịp thời kỳ.

Ôi! Nay trông lại cái đời cạnh-tranh ưu liệt cường nào cái phần trăng hoa, bàn phấn buôn hương lại càng nhộn nhang kịch-liệt làm ra một mối hại rất nên to tát, ngăn cản bước đường tiến-hóa của đoàn thanh-niên ta lắm vậy. Than ôi! Xét lại phần nhiều đoàn thanh-niên lại ưa làm trò phong-nhã, vui chơi theo những thú vui vô vị.

Xem chốn thị-thành dập dìu xa mã, lòa lẹt tốt xinh thay, những tối áo quần, nào u hoe, nào la-vache coi ra một cảnh tượng những người bất tục. Song thấu đáo rồi thảm tình thay! Lại nỡ đem cả hình vóc vùi dập theo, nỗ trăng hoa mua lấy chữ (sắc tài) gọi thú phong lưu rất mực; dật dờ nơi tửu-điếm lầu-xanh; xuống ngựa lên xe nô nức. Cuộc vui trối tháng, trận cười suốt đêm. Ôi! Còn chi vui cho bằng đêm trường một bên mình, một mảnh sắc, đờn cho tuyệt, ca cho hay, lúc trông hoa nở, khi chờ trăng lên thì còn chi thiết hơn đâu! Than ôi! Ngày này tháng nọ thấm thoát, ban mai kế xế chiều, Tiền bạc lãng phí, lại còn hao tổn tinh-thần, kém suy thể-lực, nào là thân danh sự nghiệp đành bỏ trôi theo giòng sông sắc. Nực cười có kẻ chìm đắm sông tình, biển ái như thế mà chưa tỉnh ngộ, lại còn lấy chuyện cổ tình xưa mà giả sử rằng:

Rất đỗi những bậc Đế vương, anh hùng xưa còn tránh chẳng đặng thay, như ông Triệu khuông-Dận vào lầu-xanh, kết với Hàn-tố-Mai, sau vì đó mà giết Trịnh-Ân; Từ-Hải mấy năm trời nước dọc ngang, chỉ một lời của nàng Kiều mà công nghiệp thả giòng sông, phơi thây nơi sa-mạc. Huống hồ chi ta, lại thêm câu chữ rằng: Minh quân lương tể tao phùng dị, tài-tử giai nhân tế ngộ nan.

Ôi! Tài-tử giai-nhân đâu chẳng thấy, chỉ thấy cái thân ra vô dụng đối cuộc ăn năn thì đã muộn rồi. Đoái lại đàng danh thì lỡ vỡ, sự nghiệp đã khuynh nguy; hình vóc đã gầy mòn, gây nên bệnh hoạn, lửng dửng lờ đờ như kẻ mất hồn, như người chết chưa chôn.

Than ôi! Trong một nước mà phần nhiều bạng người như thế, làm sao cho nước đặng phú-cường.

Nước giàu chính nhờ dân mạnh vậy ru! Một nhà viết báo có nói: Lấy tình yêu sắc mà thương nước nhà, thương cha mẹ, thương đạo đức, thương học văn, thiệt chí ngôn vậy!

Ta thử xem người phương tây oai tướng hùng hùng dõng-dõng mà người còn bày ra những cách thao luyện gân cốt rất nên tuyệt thú, ngõ-hầu bảo trọng lấy phần thể-dục cho tráng cường đặng có thể-lực mạnh mẽ đởm đương cùng đời kịch-liệt, khởi những bệnh hoạn bất kỳ. mà mất cái ngày giờ qui báu...

Còn trông lại dân ta cách vệ-sinh chẳng bằng người, hình vóc lại nhỏ nhen, mà lại chẳng biết bảo trọng phần thể-dục, còn vui lấp cái hình-hài cho kém ưu vào những thú chơi rất hại.

Thế vào cái đời cạnh tranh kịch-liệt này, còn trông chi có sức đởm đương tranh giành quyền lợi cùng người.

Hại thay! Hại thay!

(L. T. T. V.) Trần-quang-Nhã.

VIỆC HANOI

Tin tàu. — Tàu *Lieutenant Louberthé* khởi hành ở Anvers, và ở Havre, đã tới Saigon ngày 30 Juillet, hồi 8 giờ.

Tàu *Linois* ở Marseille đến, đã tới Saigon ngày 30 Juillet, hồi 14 giờ.

Tàu « Chambord » hôm qua mới chạy. — Tàu *Chambord* chở quan quyền Toàn quyền Baudoin đi Saigon, vì gặp bão cho nên hoãn lại đến trưa ngày hôm qua mới khởi hành

Cứ như tin vô-tuyến đã gởi về thì vịnh Bắc-kỳ yên lặng lắm và tàu *Chamdord* vượt bể được bình yên.

Hồ tiêu Đông-Pháp. — Quan Toàn-quyền đã ký nghị-định tuyên bố tại Đông-Pháp đạo cải-dụ ngày 30 Mai 1922 định cái số hồ-tiêu Đông-Pháp được miễn thuế thuộc-địa như sau này:

Số hồ tiêu của các xứ thuộc địa và bảo-hộ kể sau này đem sang Pháp được miễn thuế trong năm 1922, 1923 và 1924, không kể những số đã ký tại các kho từ ngày 1er Janvier 1922 thì mỗi năm định như sau này:

Nam-kỳ: 500 tấn — Cao mên 2.000 tấn.

Tòa Thượng-thẩm. — M. Lê trung-Ngọc tổng-đốc hạng nhì tại Hải-dương cử làm hội viên thực thụ tại Phòng thứ hai Thượng-thẩm-viện thì nay bổ ra ngoại-ngạch để giữ hẳn chức hội-viên tại viện ấy.

Các kiểu tem thi. — Những kiểu tem (timbres postes) gửi thi tại Bắc-kỳ thì kể từ sáng thứ ba 1er Août trở đi sẽ bày tại phòng Hội-đồng tòa Đốc-lý. Công chúng ai muốn đến xem cũng được, cứ buổi sáng từ 8 giờ đến 11 giờ, buổi chiều từ 15 giờ đến 17 giờ. Bày cho đến hết ngày thứ bảy 5 Août thì thôi.

Việc trưng nhà hát tây của thành-phố. — Hai ông ủy-viên của thành-phố Haiphong đã điện lên phủ Thống sứ rằng vì không có ai nữa thì phải đồng ý với Hội-đồng Hanoi mà phải nhận cho M. Dupuis trưng lấy nhà hát tây của Hanoi và Haiphong vậy.

Số lính dõng ở các tỉnh thượng du. — Số lính dõng ở các tỉnh thì mỗi hạt định như sau này:

	Số ít nhất:	Số nhiều nhất:
Sơn-la	75	150
Yên-báy	280	400
Tuyên quang	400	500
Bắc-kạn	800	1000
Thái ngyên	800	1030
Bắc-giang	300	400
Quảng yên	210	250

Thăng thưởng ngạch Tư-pháp. — Số báo hôm thứ bảy 29 Juillet về mục việc vặt Hanoi, có M. Phùng-văn-Thanh được thăng lên thư ký hạng năm đăng lầm là M. Phùng-v-Tranh. Vậy nay cải chính lại cho đúng.

Một giải thưởng văn. — Các bạn làng văn muốn biết thể-lệ thế nào, xin xem ở trang thứ ba. Bản-quán đăng riêng ra một mục là để tiện các nhà đọc báo có thể cắt mà gởi cho các bạn làng văn được.

Tòa án Trừng-trị. — Sáng hôm nay Tòa-án Trừng-trị xử những việc sau này:

Đầy tớ bất lương. — Một hôm tên Phạm-văn-Ham ở với một người tên là Phan-thị-Chương làm thợ bạc, ăn cắp của chủ một cái mâm đồng, hai cái chăn, quần-áo và các thứ đồ lặt vặt đem giấu một nơi, rồi bỏ chủ đi mất. Tòa phạt tên Ham 4 tháng tù.

Giật khăn. — Tên Ng-văn-Ty phải phạt 3 tháng và một ngày tù về tội giật khăn của một ông lão đi đường tên là Bùi-Nhẫn.

Du đãng. — Tên Ng-v-Cảnh phải bắt về tội du đãng không có nghề-nghiệp gì, được tha phạt tù vì hãy còn bé, song phải giải lên Bắc-giang giao cho nhà Trừng-trị dạy nghề nghiệp cho đến khi lớn tuổi.

Ăn trộm phân giơi. — Nguyên ở vùng chợ Puông, làng Mẹt thuộc về Bắc-giang có nhiều giơi và phân giơi dùng để bón ruộng tốt lắm. Sở phosphates ở Hải phòng đã trưng với nhà nước cái độc-quyền lấy phân giơi ở vùng ấy. Song có mấy đứa thường hay đến đấy ăn cắp đem về hoặc để bón ruộng hoặc để bán lấy tiền. Một hôm người sở phosphate bắt hụt ba đứa ăn cắp phân giơi, liền bảo người đại-biểu ở vùng ấy viết giấy cho các ngả đón đường bắt Tổng-đoàn và mấy người dõng canh ở điếm Đèo suối thấy một đứa tên là Đoàn-văn-Khôi gánh một gánh phân giơi, chạy ra bổi thì đứa ấy bỏ chạy vào rừng, sau đuổi mãi mới bắt được. Tòa phạt tên Khôi 4 tháng tù.

Tòa còn xét nhiều việc nữa, song toàn những việc du-đãng, ăn trộm, ăn cắp tầm thường cả cũng là thuốc phiện rượu lậu.

Vướng phải xe bò mà chết. — Sáng hôm 28 vừa rồi, một người lính pháo-thủ ta tên là Phạm-văn-Tiến đang cỡi ngựa ở đường bờ sông, đi nước đại, thế nào vướng phải một cái xe bò chở cát, một bên tay xe đâm vào sườn người lính ngã lăn xuống đất rồi chết.

Lỗi không rõ về bên nào, nhưng có một điều xin sở Tuần-cảnh chú-ý đến cho là bọn cu-li xe bò chở cát, chở gạo, chở gỗ, chở nứa, cùng những bọn phu xe tay đi ở các phố thường không biết giữ luật đi đường là cứ hay đi về bên tay trái. Nguy-hiểm nhất là những người phu xe mới tập, đang ở bên nọ đâm choàng sang bên kia, khiến cho người đi đường không biết tránh về bên nào, cái nạn ô-tô với xe ngựa năng xảy ra cũng là vì thế.

Sở Vô-tuyến nên có Ái-hữu hội. — Sở Vô-tuyến điện ngạch lập thành từ năm 1919, theo nghị định quan Toàn quyền ngày 18 Avril tới ngày nay đã quá ba tháng, bạn tòng sự mỗi ngày một lắm, thế mà tới ngày nay hội Ái-hữu vẫn chưa thành mà cũng chưa biết cái ý-kiến của các nhà điện ra làm sao? Trong vòng mấy năm nay, các hội Ái-hữu công tư mỗi ngày mộ lắm, và cái tư-cách của người ta cũng có giá trị cả; tiếc thay như sở Vô-tuyến-điện, nghe tới cái tên thì đẹp làm sao, mới làm sao, thế mà có một cái khuyết-điểm đó chưa ai bổ-cứu.

Có người nói là vì quan đi vắng nên hội chưa thành, thì sự đó cũng là lạ thật, ái-hữu là ái-hữu của người bản quốc, quan trên thì cũng xem qua rồi cho phép mà thôi, nhưng trong khi quan chánh về Tây thì không ai quyền hay sao mà không tổ-chức được?

Lại có người nói là vì các bạn nay bận nghe chỗ này, mai lập chỗ kia, thế thì cũng lại là một mối tức cười nữa. Việc lập các nhà vô tuyến là công việc khó khăn của các bậc chuyên môn mà lại là người Pháp cả, ta còn có dự chi đến mà lo bận, chẳng qua là mỗi ngày làm hết bổn-phận trong mấy giờ rồi thì là hết việc, thiếu chi thì giờ! Nhưng thôi, nào ai có biết chi tới tình ái hữu, những cái tư tưởng Ấu trĩ như vậy thì còn trông cậy vào đâu.

Các bạn tòng sự nay khắp Đông-pháp đâu là không có, giải rác mọi nơi thế mà cái dây liên lạc chẳng ra sao cả cái quyền lợi của mình là đành phó thác cho hoàng-thiên, đến nỗi người sở Vô-tuyến mà phải đâm đi vào các hội Ái-hữu khác.

Tiếc một nỗi những người lão-luyện hay tay tri-thức chút đỉnh thì phải đi xa hay ở xa Hà-thành cả, nên phải

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

Nº 76

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả: ALEXANDRE DUMAS

Dịch-giả: NGUYỄN-HẢI

Đạt-ta-nhan nói rằng:

— Ngu-thần được triều bái Hoàng thượng trong điện *Thánh Diêm-sơ* này, thật lấy làm vui mừng khôn xiết kể!

— Tướng-quân ơi, tướng-quân đã giúp ta một việc rất lớn, ta cần phải biết ơn tướng-quân, và nếu Trẫm không e làm lấn bình quyền của quan Thống-súy đây, thì Trẫm đã khiến tướng-quân một chức gì cho xứng đáng để tướng-quân ở gần Trẫm luôn mãi.

Đạt-ta-nhan đáp:

— Tâu Hoàng-thượng, hạ thần từ chức bên *Pháp*-triều đã có lời hứa với quả-quân rằng sẽ không làm tôi vua nào nữa.

Vua *Sắc-lê* rằng:

— Thôi, thôi, sự này làm cho Trẫm xiết đỗi phiền lòng; lòng Trẫm muốn hiến cho tướng-quân rất nhiều, tướng-quân làm cho Trẫm thật vui lòng.

— Tâu Hoàng-thượng...

Vua *Sắc-lê* mỉm cười phán rằng:

— Nào, Trẫm không thể làm cho khanh trái lời hứa được sao? Quận-vương, giúp Trẫm với. Nếu Trẫm phong cho khanh tổng-thống đạo ngự-lâm pháo thủ của Trẫm, thì khanh nghĩ sao?

Đạt-ta-nhan cúi đầu thấp hơn lần trước mà tâu rằng:

— Kẻ hạ-thần sẽ xin từ chối cái hân-hạnh rất qui-hóa của Hoàng-thượng đã có lòng thương mà ban cho kẻ hạ-thần. Làm nhà qui tộc chỉ có lời nói là trọng, mà lời nói ấy hạ-thần đã có lời tâu với Hoàng thượng rằng hạ-thần đã trót hẹn với *Pháp*-hoàng rồi.

Nhà vua quay lại *A-tô* mà phán rằng:

— Vậy thì Trẫm không nói đến điều ấy nữa.

Rồi nhà vua để mặc cho *Đạt-ta-nhan* phải đau đớn vì tiếc rẻ cái quyền cao chức trọng không thể nào nhận được. *Đạt-ta-nhan* lầm bầm rằng:

— À! Ta đã nói trước mà, có sai đâu: lời nói, nước phép của triều-đình!

Các vì vua chúa thật vẫn có cái tài kỳ-dị, biết xử cho ta những điều ta phải từ chối, biết làm ra người quảng đại mà không chịu thiệt thòi. Ngốc!... Ta hi-vọng bấy lâu thật là ngốc quá! ngốc quá!

Trong lúc ấy thì *Sắc-lê* Hoàng-đế cầm lấy tay *A-tô*. Nhà vua phán rằng:

— Bá-tước ơi, khanh đối với Trẫm thật như một người cha thứ hai của Trẫm vậy; việc khanh giúp Trẫm đó thật không biết lấy gì mà đền bồi cho được. Thuở sinh tiền vua cha Trẫm có phong cho khanh làm vũ-sĩ trong *Miệt-đái-hội*: Cái vinh-dự ấy các vị đế vương trong Âu-châu dễ đã mấy người được. Đức Thái-hậu phụ-chính lại phong cho khanh làm vũ-sĩ trong hội Thánh-Thần cũng là một cái vinh-dự lớn. Trẫm ban thêm cho khanh cái *Kim-mao* này, *Pháp*-hoàng mới gửi sang cho Trẫm. Nhân dịp *Pháp*-hoàng thành hôn với *Tây ban-nha* công-chúa, *Tây-ban-nha* Hoàng-đế mới cho *Pháp*-hoàng cái *Kim-mao* ấy đó. Nhưng Trẫm lại xin nhờ khanh một việc.

A-tô vui mừng quá đỗi, tâu rằng:

— Tâu Hoàng-thượng, kẻ hạ-thần được giải *Kim-mao*! Vậy mà bên tệ-quốc chỉ một mình *Pháp*-hoàng là được cái vinh-dự ấy thôi!

Anh-hoàng tháo giải huy-chương trên cổ ra mà phán rằng:

— Trẫm muốn rằng ở bên qui-quốc và ở khắp đâu đâu không còn có vua chúa nào cho ai được hơn khanh. Và Trẫm chắc rằng vua cha Trẫm ở nơi chín suối cũng được ngậm cười.

A-tô qui xuống thụ phép xong thì đứng dậy, nhà vua hôn một cách rất thân yêu, rồi phán với *Môn-cơ* rằng:

— Nguyên-súy!

Rồi lại mỉm cười mà ngừng lại:

— À quên! Trẫm muốn nói quận công... Khanh coi đó, Trẫm hay lầm, vì Trẫm cứ tưởng như cái tước công gọi ngắn quá... Trẫm cứ tìm một phẩm tước gì rõ thật dài... Trẫm muốn thấy khanh ở gần mình Trẫm để Trẫm có thể gọi được khanh là anh em như vua *Lô-y* thập-tứ. Ô! Trẫm tìm thấy rồi, khanh sẽ là anh em với Trẫm, Trẫm phong cho khanh làm phó-vương hai nước *Tô-cách-lan* và *Y-lan* đó, quốc-công ạ..... Như vậy thì từ nay Trẫm không còn lầm nữa.

Quận-vương cầm lấy tay vua nhưng không chút nhiệt-thành, không chút vui mừng hớn hở, như quận-vương vẫn làm mọi sự xưa nay. Tuy vậy, nhà vua ban cho cái hân-hạnh sau này, thì trái tim quận-vương cũng thấy xúc động. Vua *Sắc-lê* khéo biết dùng cái lòng quảng-đại của mình đã để cho *Môn-cơ* dẫu không thể ao ước được đến những điều nhà vua ban cho, cũng đã có thì giờ mà ao ước vậy. *Đạt-ta-nhan* nói lầm bầm rằng:

— Chà chà! Này đây là cơn vũ lộ lại tuôn xuống rào rào. Ô! Có dễ ta đến mất trí khôn.

Đạt-ta-nhan nói một mình như vậy rồi quay mình một cách rất đáng thương mà rất buồn cười, khiến cho vua *Sắc-lê* không nhịn được, phải mỉm cười. Khi ấy *Môn-cơ* sắp bái biệt nhà vua để ra khỏi phòng thì nhà vua liền phán rằng:

— Thế nào! Ô hay! Khanh về rồi sao?

— Kẻ hạ-thần xin Thánh-thượng ban ân cho được về nghỉ ngơi, vì ngày nay nhiều điều cảm-động quá đã khiến cho hạ-thần mệt mỏi quá rồi.

Nhà vua phán:

— Nhưng Trẫm ngỡ khanh phải cùng về với *Đạt-ta-nhan* vũ-sĩ? Lão nguyên-súy tâu rằng:

— Sao vậy, tâu Hoàng-thượng?

Nhà vua phán:

— Tại sao, khanh đã biết đó.

Môn-cơ ngạc nhiên nhìn vua *Sắc-lê* mà tâu rằng:

— Kẻ hạ-thần cúi xin Thánh-thượng xá tội, quả hạ-thần không hiểu Thánh-thượng phán bảo làm sao...

— Ô! cũng có lẽ, nhưng nếu khanh quên thì hẳn *Đạt* tướng-quân đây phải nhớ!

Mặt nhà ngự-lâm pháo-thủ cũng có bộ ngạc nhiên, nhà vua lại phán rằng:

— Ô hay! Quận-vương không cùng ở một nơi với *Đạt-ta-nhan* tướng-quân sao!

— Kẻ hạ-thần được cái hân-hạnh nhường một nơi tư thất cho *Đạt*-tướng quân ở tạm, tâu Hoàng-thượng.

— Cái ý-kiến đó là do quận-vương nghĩ ra, một mình quận-vương có mà thôi chớ?

— Ngu-thần nghĩ ra, một mình ngu-thần nghĩ vậy, tâu Hoàng-thượng, phải.

— Ừ, có thế, chẳng lẽ lại không như vậy... Kẻ tù-nhân bao giờ cũng phải ở nhà viên thắng-tướng.

Môn-cơ bấy giờ mới đỏ mặt mà rằng:

— À, phải, kẻ hạ-thần là tù-nhân của *Đạt* tướng-quân.

(*Còn nữa*)

ĐỒNG-HỒ VỎ KẼN

BẢO HÀNH 6 NĂM

Máy chạy tốt nhất hàng

Có cả vàng đeo tay bằng giá rất rẻ

Chất nữ làm đồ chất đẹp cũng có sẵn giờ bán cũng

Giá . . . . . 5$75

BÁN Ở HIỆU :

A. PERROUD (Nhà xanh)

39, Phố Paul Bert. — HANOI

2009

HỠI KẺ PHẢI ĐAU

Này bớ các người Nam Việt phải đau ngực phải ngộ lạnh, phải đau khí quản mà đi chưa khỏe không phải dưỡng, hoặc là đi không chữa chút nào cả : nay bớ những ai ai phải đau khí quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi, nay bớ các người phải chưa nào nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã báo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền nhiễm lớn. Nhưng là ai ra bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả người xung quanh không sao được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đề được.

Lại có một điều quan trọng thế mà các ông có biết không ? Nay có bệnh mà không chữa đi, thì trong 10 năm, hoặc 20 năm nữa, cả Nam Việt tiêu diệt mất, vì người ta bị lây thì sinh ra những con đẻ bệnh hoặc là chết non, hay mắc bệnh.

Hỡi ơi ! Nam Việt, nếu các người không mau mau giống Nam Việt bao nhiêu đi, nếu các người không mau chữa bệnh đau ra Nam-Việt tiêu diệt đi thì cũng đành đi mà được.

Vậy tôi xin khuyên các ông hãy dùng thuốc ho BRONCHOSEROL mà bắt đầu mua một ve BRONCHOSEROL giá chỉ 0 $ 90. Sang vị chiều trước, sau ăn cơm tối uống một thìa nhỏ, uống một lọ, thì ta sẽ khỏe mạnh và hớt đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ. . . . 0$90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon

Giá một chai là . . . . . 2$25

DẦU GAN CÁ TRU

Một lít . . . . . 12$.00

Bộ từ 1$90 đến 2$60 (tùy theo đại học khó Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh [illegible]

Một chai . . . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »

Một lọ . . . . . 1$45

Bộ 6$50 đến 8$80

Sau lọ . . . . . 2$10

Bộ 3$ [illegible]

Thuốc nước [illegible]

« LE PEPTO KOLA ROBIN »

Một lọ . . . . . 1$50

Bộ [illegible]

LE SIROP DE LA GLOBULINE RYLA

Thuốc [illegible]

Một lọ . . . . . 1$ [illegible]

Độ 1$ [illegible]

CACHETS ANTIGRIPPES

[illegible]

[illegible] người phải chữa ngay thì cứ lấy.

Ai các người phải bệnh ấy nên đến hỏi hiệu mua ít viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất hiệu nghiệm để chữa và ngăn ngừa bệnh cúm.

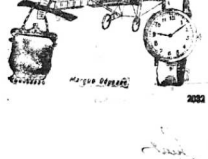
Giá bán mỗi viên một hào

Các ông, các bà ơi ! Ai đã đang bệnh mà nằm nhà nóng nước rồi nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi ! Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, tiền muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rồi nhiều nước nóng và ngủ cho nóng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bào chế MONTÈS, 54, phố Paul-Bert, Hanoi

華 PAO-VA 寶

益八竹牌門售滬行內河京粟

Làm và bán đủ các đồ vàng bạc, như : vòng, xuyến, hoa, hột, khuyên, nhẫn, v. v.....

Bán các đồ ngọc và hạt châu rất qui ở bến Tàu tài sang, đồ sứ, đồ cổ, đồng hồ, nhớn-kinh, v. v.....

Làm thực tốt — Giá phải chăng

Xin Qui-khách chiếu cố đến :

Phố hàng Bồ, số 28 — Hanoi

2032

Bó tay mà nghèng xem cái thế-đoạn của bạn tại Hà-thành, nhưng ngờ đâu các ngài còn chú-trương nhiều việc tư khác.

Có nhiều người hỏi tôi những chuyện ấy thì bất tài không thể trả lời ngay được, nên viết mấy lời vào báo-chương để các bậc nào am-hiểu khác nhỏi tỏ bày và khuyến khích giùm cho thì cũng là một việc hay đó.

A nhờ đâu nâng ngoài cổ ông nào đăng bảo nói hộ tôi hữu sở Võ tuyển còn phải đợi quan chánh ở Pháp sang thì xong, thế mà quan Chánh đã sang rồi ở lại tới năm bảy tháng rồi mới về Qui quốc lần nữa, thế mà sao cứ vẫn thấy im vậy ?

Ôi ! việc lập hội ái-hữu thật là rất dễ, ta nên làm ngay, chớ nên tắp-lển mà không anh hưởng về những việc cao-xa khó hơn, mà rồi chẳng khác chi « con ếch muốn làm bò » trong ngụ-ngôn La-phong tiên vậy.

Thiên lý-Nhãn lai cảo

Mông ân vũ lộ — M. Nguyễn-đình Huệ, thư-ký tại báo-quán Khai-hóa, mộng thưởng Công-cứu phẩm bá hộ, trong số báo trước đã đăng lầm ra Tòng cứu phẩm đội trưởng, vậy xin cải chính lại cho đúng.

Thuyên-chuyển trong ngạch tòa Sứ. — M. Ng-ngọc Chung tham tá hạng ba ngạch tòa Sứ bắt bạn nghỉ thì nay bổ đi Hòa-giang thay M. Võ khắc-Can thư-ký hạng nhì về nghỉ.

M. Phan-thế Roanh thư ký tập sự mới bổ thì nay bổ đi Hòa-bình thay M. Võ-duy-Khai thư-ký hạng ba về nghỉ.

Việc phát lương bổng. — M. Ng-đình-Lâm thư ký hạng ba kể từ ngày 1er Juillet trở đi kiêm việc trả lương cho các viên chức Tây Nam trong ngạch tòa Sứ, các viên chức tòa Nam án, các quan lại Annam, các viên chức ngạch Y-tế ngạch Học-chính và thân trạm trong tỉnh Hòa-bình.

Ngạch thừa-phái. — M. Nguyễn-sinh-Hoạt tăng cấp phẩm thừa-phái nang năm tòng sự tại phủ Hoài đức (Hà-đông), nay phải cách chức và thu cả phẩm hàm vì bổ việc trốn ăn bất nọ. Các bằng sắc sẽ do quan Công-sứ Hà-đông thu lại để tiện hủy

Bản một cái nhà tây lợp, có cả những đồ dùng, số 174 ở phố Bờ-sông. Ai muốn mua xin đến hỏi tại phố Đồ-hữu-Vị, số 15 trs, Hanoi.

3308

Cái hại vệ-sinh chung ở phố hàng Cân. — Khắp các phố, các ngõ ở trong Hà-thành, phố nào, ngõ nào hai bên cũng có xây rãnh, duy gọi phố hàng Cân chúng tôi là chận thiệt về sự bẩn thỉu ở ngoài đường, vì rằng hai bên không có xây rãnh, cho nên nước cống ở các nhà chảy ra ngoài đường không có chỗ thoát, thành ra nơi ô-uế bốc lên làm cho thiệt hại sự vệ-sinh chung ở trong phố. Vậy nhờ qui-báo đăng giùm cho.

Thiết tưởng lòa Đốc-lý vẫn sẵn lòng bảo thủ việc vệ sinh cho dân Annam thì mong ông quan công nghiệp-viên thanh-phố sẽ đạt ới này lên quan Đốc-lý cho.

V. N. B lai cảo

Con nhà ai ? — Ngày hôm 28 Juillet có truyền xe hỏa thứ hai ở Hanoi xuống Nam-định có một đứa con gái lẫn lên chơi trên toa xe hỏa, mãi đến lúc xe tới ga Bình-lục nó mới xuống, hiện ông sếp ga ấy đã làm phúc gửi nó lại, ai có con nên đến ngay mà lĩnh về. Ông sếp hỏi tên họ nó thì đứa bé ấy cứ nói rằng : « Tên nó là Qui, lên chín tuổi, bố nó tên là Hy, ở phố Vọng-đức, số nhà 5 », chẳng biết nó nói có đúng không.

Giấy bạc giả. — Theo giấy ấy quyền của quan Dự-thẩm Hanoi, sở Cảnh-sát đã cho xét một việc làm giấy bạc giả một hào.

Một bọn ăn cắp than. — Tám mụ vừa đàn bà vừa con gái là thị Thục, thị Hòa, thị Noãi, thị Chất, thị Ngữ, thị Can, thị Toất, thị Tin, vô nghề nghiệp cùng tên Cao-sĩ-Tuyên 38 tuổi làm thợ giặt cùng ở Trung-liệt cả, ăn cắp than đất của công-ty xe-hỏa và chứa những than ăn cắp đó rồi lại bán phải bắt vào số chầu để xét.

Khí dụng đi ăn cắp. — Tên Lê-văn-Bồng, 22 tuổi thợ giặt ở Thai-hà-ấp, Nguyễn-tiến-Thịnh 26 tuổi cu-li xe rác ở bờ sông, Đỗ-văn-Viên 20 tuổi, vô nghề nghiệp, bị linh cảnh-sát bắt được hồi 2 giờ đêm, mang rất những khí-dụng để cậy cửa cậy hòm thì đều phải giải vào sở Cảnh-sát để xét hỏi.

Lần nay nữa là chín. — Chiều 27 vừa rồi có một người đang cọo đầu ở bờ sông, để cái ô bên cạnh mình. Một tên bọm trộm ở đâu đến thó ngay cái ô giấu vào đống gỗ gần đấy chực để rồi lấy đi. Không dè một người cai máy Điện-báo là M. Hoàng-trọng-Qui đang coi thợ làm ở cột điện-báo bờ sông, bắt được tóm ngay tên kẻ cắp giao cho sở Cẩm. Thằng kẻ cắp tên là Trần-văn-Hiền đã can án 8 lần rồi. Vậy lần nay nữa là thứ 9 thì chắc là phải đi biệt xứ.

Tin nước lên xuống

Trên sông Hồng-hà

	30 Juillet hồi 8 giờ	31 Juillet hồi 8 giờ
Lao-kay	79,31	79,11
Yên-bay	28 20	27'80
Viétri	13 03	12,37
Hanoi	8 98	8,55
Vạn yên	7,50	7,20
Hòn bình	5,80	5,55
Tuyên-quang	3,90	3,65
Phủ Đoan	20,56	20,46
Phủ Yên-bình	1,55	1,50

Trên sông Thái-bình

	30 Juillet hồi 6 giờ	31 Juillet hồi 6 giờ
Thái-nguyên	19,40	19,35
Lâm	3,40	3,90
Pắt Lạng-thương	2,71	2,8?
Đáp-cầu	2,86	2,82
Phả-lại	1,80	1,80

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Quan quyền Toàn-quyền Baudoin vô Nam-kỳ. — Vì có bão, tàu *Chambord* hoãn lại một hôm, cho nên cái chương-trình cuộc khởi-hành của quan quyền Toàn-quyền Baudoin lại đổi lại. Chuyến xe hỏa riêng ngài ở Hanoi đi xuống đáng lẽ chạy thẳng ra Sàn-kho thì hôm thứ bảy lại đỗ lại ga-ga. Sáng hôm ấy, quan Toàn-quyền và qui phu-nhân xơi cơm tại tòa Đốc-lý.

Các quan và thân hào ra ga đón ngài đông lắm. Buổi chiều hôm ấy quan Toàn-quyền đi nghỉ mát tại Đồ-sơn, trưa hôm chủ-nhật mới xuống tàu *Chambord* về Saigon.

Càng về Saigon chuyến ấy với quan Toàn-quyền thì có quan chánh sở Kiểm-sát tài-chính Nordès, quan chánh sở Tài chính Détieux để đưa Hội-đồng chỉnh-đốn việc tài-chính Đông-pháp.

Linh cứu người Nam ở Pháp về. — Ba cái linh cứu người Nam tử trận tại bên Pháp, tàu *Amboise* chở về độ trước và để tạm tại nhà các của nhà thương Haiphong thì sáng hôm nay một cái đã để lên một toa xe hỏa riêng chở về Sơn-hồ, còn hai cái nữa thì giao cho công-ty tàu Roque.

Chết đuối. — Tối 27 Juillet hồi 8 giờ có một người hành khách tên là *Đông-khánh* khi tàu đến phía trên Bến trai vải bỗi ỷ thì ngã xuống sông. Nhưng người làm ở tàu ấy cũng có ứm nhưng không với được.

Cứ như lời khai của một người hành khách khác là Hoàng-v-Khôi, thì người chết đuối ấy quán ở làng Tiên-khê, huyện Kim-động, tỉnh Hưng-yên.

BẮC-NINH

Trận mưa thỏa thích. — Nắng mãi lâu ngày, các cánh đồng khô nẻ có nước cày cấy, chỗ dân-gian ai cũng đều ngóng cổ mong mưa. Đêm hôm kia bỗng đâu được ngay một trận mưa chan hòa, giá trẻ ai cũng được mát mẻ không nóng bức như trước nữa. Sáng hôm sau các nhà nông gia đều vác cuốc rủ đồng lấy làm vui vẻ, lại đến cả những loài côn trùng ở đâu cũng chạy ra nhảy nhót, tiếng kêu rầm rĩ suốt đêm ngày.

Trộm cướp nhũng nhiễu. — Về mấy tháng trước, hạt dân phố Thọ-ninh, Vệ-an và Yên-xá, bị những quân cường-gian trộm cướp quấy nhiễu. đến nỗi dân tỉnh trong phố nào động, bố ăn quên ngủ về chứng, thật như điều thiệt hại : song đã nhờ được các qui-báo bắt lòng cổ-động cho, khi lấy đi đến tai quan trên và đã ra lệnh tuần phòng, lại quở trách những người chức-việc, trong mấy tháng ấy thì đã thấy đỡ, phố xá đã bớt yên.

Trong nửa tháng ay lại thấy xảy ra nhiều trộm cướp, tối nào trong dân mấy phố cũng thấy nói nao, trộm cắp nay, cắp chỗ kia, mà xem những tình hình của chúng như là không cần gì cả, thì đủ biết là việc xem còn sơ khoáng.

Thương thay một nhà người đàn-bà ở phố Thọ-ninh, trong mấy tháng nay mà cướp vào ba bốn lần, thì còn gì là gia tài, lấn nào cũng đành người lấy của, một lần đàm một bả giá phải thương. Còn phố Vệ-an thì mấy hôm nay chúng rình chỗng lợn ; nhiều nhà bị thiệt về chúng, có một nhà chúng vào tra, đánh một người đàn bà có thai, chúng đánh thế nào mà động thai, xe lên nhà thương đến nửa đường thì đẻ. Các việc nghe đâu có trình chức việc cả, không biết vì sao mà việc ấy chưa thấy hỏi đến.

Vậy dân chúng tôi nhờ qui báo đăng cho việc này đến tai quan trên thì dân chúng tôi cám ơn lắm.

Phẩm và Mai, lai cảo.

HÀ-ĐÔNG

Phát hỏa ở nhà nào ? — Trưa hôm mồng hai tháng năm đây mới rồi, ở xóm Chùa làng ụ-đa, tổng Tả-thanh-oai, không rõ phát hỏa từ nhà nào mà các nhà bị cháy cứ đổ nhào Trịnh văn-Mại. Người này vốn đi làm đăng-ten ở tỉnh để lấn, ngày hôm chủ-vợ lại lên thăm vẫn chỉ có mấy đứa trẻ chơi ở ngoài đường, thế mà các nhà bị cháy cứ đổ riệt cho nhà ấy có hai vợ chồng nhà kia chồng ở xóm ấy và mụ con dâu lắm điều cứ nhè nhà người đi vắng mà chửi mọ, thành ra đôi bên cãi nhau mãi. Một người họ nhà Trịnh-văn-Mại là thị Đạo lại vợ chồng vu con dâu nhà kia đánh bị thương. Vậy mong rằng quan sở tại phân xử thế nào cho xong để khỏi xảy ra những việc lu đà như thế nữa.

H. T. V.

NAM-ĐỊNH

Phen này kẻ cắp bà già gặp nhau. — Bản quán tiếp được bài sau này vậy cứ nguyên văn đăng báo :

Tôi nói đến hai chữ « kẻ cắp » chắc độc giả các ngài ai cũng nghĩ ngay đến những bọn vô lại, côn đồ, du thủ, du thực, xó chợ, dần đường, nẫu lưng, xẻo tói để lấn từng ngày, kiếm từng bữa ăn. Song ăn cắp đây không phải là bực « ăn cắp bạ lừa » ấy ; là bực « ăn cắp thượng lưu », ăn cắp ở cho-lâm, thi-xã vậy. Bực hạ lưu ăn cắp là suất sự bất đắc dĩ : cơ hàn thiết thân, sinh nhai vô kế nên phải liều mình làm điều vô-sỉ, không có học thức, không có giáo dục thời dẫu tội ác tày nặng nhưng tình còn khả nguyên ; chứ như bực thượng lưu học thức có, giáo dục có chỉ vị muốn mua cái hư danh mà muốn mặt liều thân, sao lục những bài thơ của bài của người khác lấy tên mình đăng vào báo chương, thời dẫn tội ác tày như chúng cái tâm tích thậm khắt khe thì cũng là tội nặng buồn cười. Mới đây tôi có được mục kích một sự ăn cắp như vậy, trông cũng nên nói qua để độc giả các ngài đồng lãm :

Nguyên tôi có một người anh em hiệu là Dật-Trai, thường hay bình bọn, phẩm nguyệt, vịnh thủy, ngâm sơn. Những bài thơ câu hát đều nao vào một quyển gọi là « Dật trai vịnh tập » vẫn tay chưa được công lắm nhưng nhiều câu nghe đã thích tai...

Dật-trai-quán hay nghe chúng ngôi, nên phàm những anh em quen biết đến chơi đều đưa tập văn cho xem để bình phẩm duyệt chính. Cũng định rằng một ngày kia khi tập thơ đã thành rồi sẽ gửi nhờ báo quán in thành bộ. Tôi thường được xem quyển Dật-trai văn-tập nên cũng nhớ được nhiều bài, như bài « Tiền bọn ra làm quan », bài « Vị-thành tiễn biệt », bài « Tiếc Hoa », bài « Tống xuân » vân vân. Đề đâu trong báo *Trung-Bắc* hôm 26 Juillet vừa rồi số 1608 lại có ông nào gửi đăng hai bài đều đã kể trên kia hiện nguyên hình ở trong mục văn-uyển mà nhan đề đổi khác và ký-giả lại tên người khác : T. K L D. T. Tôi có ý nghi là tác giả nêm đất giữa tay, bèn hỏi thì Dật-trai-quán ngạc nhiên mà lấy làm lạ và nói chưa từng gửi đăng báo hai bài ấy bao giờ.

Ở hay ! ông nào mơ màng quá thế ! Văn hành công khi, ông cũng không nên qua yêu thơ của người mà tưởng nhầm là thơ của mình như vậy. Muốn có tên vào học văn nhân mà làm thế thời lại bất tài mất ! Ai chẳng biết nếu quốc-văn của mình, phải nên ra sức bồi tài. Song cũng phải cố gắng mà làm ra, chứ cứ đi học thái sẵn anh em mỗi người vài câu, và bài, rồi lấy tên mình nhỏ đăng vào báo chương thời còn có giá-trị gì nữa ?

Ai ơi khắc cốt mình thân,
Từ rầy xin chớ nhận nhầm thơ ai.

Ng-th.-V. lai cảo

(Xem trang thứ tư).

Quan Đốc-tơ Bicơman

Y-khoa Tiến-sĩ

Chuyên trị về các thứ bệnh :

Hỏ sinh, chứng bệnh đàn-bà, cùng con-gái, các chứng sài trẻ con. Bệnh đau mắt, bệnh giang-mai và bệnh ngoài da cùng nhiều các thứ bệnh khác, vân vân..

Phòng khám bệnh ở gần cuối phố Gia-long, số nhà 33. Bắt đầu từ 1 giờ đến 4 giờ chiều. Ông nói số 314.

2647

Mở mang! Mở mang!

Bản-hiệu chuyên bán thóc gạo ở Phủ lạng-thương đã được vài mươi năm nay, làm ăn cật-lực, nên các qui-khách chiếu cố đến bản hiệu luôn luôn, vậy nay bản-hiệu bắt lòng mở mang buôn thêm đủ các mặt hàng để các ngài có cần đến thứ hàng gì, xin mời đến bản-hiệu, có sẵn đủ cả.

Nay bản-hiệu bán thêm đủ các thứ hàng tạp hóa, hàng lấy, hàng tàu, đồ đồng, đồ sắt : các thứ vải may quần áo ; làm đại-lý bán các thứ khăn tắm khăn mặt bông, áo tricot, bít-tất và vải mùa của xưởng dệt Lợi-dân công-ty ở Hanoi ; làm cả bảo-chế bán thuốc Bắc và thuốc Nam, thuốc-viên và thuốc bột, gia-truyền thật hay, đã nhiều người thấy kiến hiệu.

Phàm những người có bệnh uống phải thứ thuốc viên gia hiệu thì không những là không khỏi bệnh và lại thêm hại người, bởi vậy nên bản hiệu chúng quản gì phí tiền mà chuyên tìm các thứ thuốc viên chính hiệu thật hay, uống vào khỏi bệnh và lại bổ ích.

Trong hiệu sẵn có ông thầy thuốc danh-y cựu là TRẦN-TOÙI-CHÍ người ở bến Quảng-đông đã đỗ Y-viện sang đây, đã nhiều người có bệnh uống thuốc ông ta đều được khỏi cả.

Bản-hiệu buôn bán hàng tốt và giá tính hạ, xin mời các ngài chiếu cố đến mua giúp cho, đa tạ.

Nay kính-cáo

THẮNG-KÝ-HIỆU

Cục-nhân CHƯƠNG-XUÂN-ĐÌNH

Commerçant à Phu-Lang-thương

3305

XIN XEM CHO KỸ

Phàm những các quí khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi tới mua lại mua ở hiệu khuác khác, sau nhỡ ma làm ra không đúng được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có long chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhớ rõ.

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,

Ed. MONTÈS,

54, Rue Paul Bert, Hanoi.

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thường thọ độ ngũ đẳng Bắc-đẩu bội-tinh.

Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh-viện Tunis, Fes, Rabat, Casablanca Port-Said Ai-cập) Huế.

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt nó các thứ bệnh lâu, bình giang mai

Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG HÀ-LONG, 20.

KHÁM BỆNH : Giờ 3 đồng một lần

3018.

Mới xuất bản một quyển tiểu-thuyết « *Duyên Nghiệp - Lý - Mai* ». Có tranh cảnh đẹp, kể truyện hiện-thời. Giá 0$18. Bán ở các hàng sách Hà-nội. Ai mua buôn xin hỏi M. VŨ-ĐỨC-THÀNH, 51, Hàng Bông, Hanoi.

3296

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SĂN NHIÊN 祭

Tối thứ hai :

TRUNG, HIẾU, TIẾT, NGHĨA

Là một tấn tuồng rất lý thú

Tối thứ ba :

LƯƠNG DUYÊN KỲ NGỘ

Một chàng ngốt 30 tuổi mà kết duyên với con bé ẩn ngửa, thực là lạ làng.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 26 Juillet đến thứ ba 1er Août 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

PHONG CẢNH MỘT NƠI CẦM ĐỊA

Rất mới ! Rất lạ !

Tất cả là 65 phiên thắng cảnh

Rất hay ! Rất lạ !

QUANG-MINH HOANG-HẬU

REINE LUMIÈRE

Thiên thứ năm

Nghỉ

Bắt thứ sáu

QUANG-MINH HOANG-HẬU

CỨ LỄ HỘI HOÀI !!!

Hài kịch

Từ 1er Avril giờ đi

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

KỲ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thư đến hỏi bản-quán, thì cho biết cái số in ở bì giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quán ký, để cho người làm đã tìm kiếm. Kẻo nếu ngài thường hay kỳ tên vào tắt, hoặc tên quá, không sao đọc được, thành ra nhiều khi bản-quán không biết ai mà trả lời.

Giải thưởng văn về bài ca cho con trẻ ở Âu-trí-viên

Bản-quán tiếp được thư của cô Ngô-thị Quyên nói muốn nhờ các nhà văn-sĩ làm giúp một bài ca lễ sau này dùng làm bài bát cho lễ rẻ trong khi chơi đùa ở Âu-trí viên. Bài nào hay nhất xin khỏi biếu bài cái khăn thêu, còn số chục bạn thì cô nhờ bản-quán mua hộ thứ đồ vật gì cũng đáng giá ấy, kẻo trao giải bằng chục bạc không được lịch-sự, vậy bản-quán định khi Hội-đồng điểm-duyệt xong, sẽ bài nào quán-quân thì ngoài hai cái khăn thêu, sẽ lấy thêm một cái biếu sơn sơn thiếp vàng, còn 4 chữ khắc trong biển ấy, tùy ý Hội-đồng nghĩ.

Thể-lệ dự thi như sau này :

Đề mục : một bài ca « thương học bạ bát » để dùng làm bài bát cho lễ rẻ trong khi chơi đùa ở Âu-trí-viên. Các bài dự thi không được nói đến những vấn đề quan-hệ về chính-trị và tôn-giáo.

Giải thưởng : hai cái khăn thêu và một cái biển 4 chữ sơn sơn thiếp vàng.

Kỳ hạn : hạn từ nay cho đến 31 Décembre này thì hết kỳ thu quyển.

Muốn cho tiện việc rọc phách thì xin chiếu luật dùng giấy lấy trắng mà đề người tên, trong trên để tên và chỗ ở, trang dưới viết bài thi, mà ở dưới bài xin đừng ký tên. Những bài dự thi xin bỏ riêng vào một cái phong-bì giấn kín, ngoài nhớ đề cho hai chữ « Văn thi » thực rõ ý) khi tiếp được, bản-quán sẽ để riêng ra một chỗ, đợi khi hết hạn, bấy giờ mới bóc. Ngài nào dự thi, xin cứ gửi cho bản-quán.

Po Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67–74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường
Tủ scofilms của Cornell

Bắt được súng. — Hồi 6 giờ sáng ngày 26 tháng 7 lấy này, quan huyện Hà-hậu đem lính đến vây nhà tên Khuê ở làng Kiện-trung khám soát trong buồng nhà nó, bắt được một khẩu súng, lòng súng đúc bằng đồng, bằng súng làm bằng sắt và 12 viên cát-tút, mỗi viên đầu có lấy viên đạn nhọn bằng chì, hai đầu bịt đồng giữa làm bằng giấy xanh, trong có thuốc súng, bắn có 16 cũng phết người được, khẩu súng này xem ra là bọn cướp tự chế ra, để đi ăn cướp vàng nhà quê, chứ không phải là súng đạn mua và súng đạn ăn cắp của ai. Hiện quan huyện đã giải đứa phạm lấy và súng đạn lấy lên nộp quan Công-sứ và quan tỉnh xét hỏi.

VIỆC KINH-ĐÔ

Một gánh thuốc bá-bệnh hại biết bao nhiêu người. — Ở làng Thọ-lộc gần Huế có cô kia nhơn khi trong mình mệt nhọc lại vừa có một bà già nọ gánh một gánh thuốc bá bệnh đi bán, cô bèn kêu vào hỏi mụ bán những thứ thuốc gì mà gọi rằng bá-bệnh, mụ đáp rằng đã gọi rằng bá-bệnh thời chứng của cô, mụ liền giở ra một cái gói lấy ra 20 hoàn thuốc lớn bằng hạt bắp lại hai hoàn nữa to bằng hạt long nhãn giá tất cả là hai hào, bảo cô uống lấy làm bốn lượt, nên chia hai hoàn to làm bốn uống với năm hoàn nhỏ và nói rằng uống thuốc nầy vào thời ăn ngon ngủ kỹ, lại bổ huyết điều kinh, cô ỷ lời nói mụ, uống hai hôm thời phát ra bệnh nóng lạnh, bỏ cơm chéo để một tuần rồi phát bệnh bằng huyết, thêm mười ngày nữa, hình dung gầy ốm đã toàn chết, sau may nhờ thầy thuốc khác cho uống thuốc mà được lành.

Ấy là cái hại của gánh thuốc bá-bệnh đã gồm ghê như thế.

Cách bu ngày sau bà phán L. cũng ở làng Thọ-lộc gần đến ngày sinh sẵn thời bỗng thấy mụ già bán thuốc bá-bệnh đã đến cửa mà nói rằng đem đến cho bà một liều thuốc trị bệnh mau nhà con, khi ấy gặp ông phán ở nhà ông mới soạn gánh thuốc mụ ra xem thời thấy những thứ thuốc của mụ như sau nầy:

Bốn cái thùng diêm trong đựng: thùng thứ nhất sáu viên thuốc trị bệnh bách-thộn trùng, ông lấy làm lạ hỏi rằng thứ thuốc nầy trị bệnh gì, vì ông đã biết rằng thuốc ấy phải uống từ 12 đến 16 viên mới đáng một liều, sao mụ chỉ bán có sáu viên? Mụ đáp rằng thuốc ấy chữa bệnh nào gì cũng được mỗi viên giá năm xu, trẻ con uống một viên, người lớn uống bốn viên. — Thùng thứ hai đựng thuốc ki-ninh, thứ ki-ninh nầy có trộn lẫn với bột sắt bột gạo gì chẳng biết mà nếm thử thời chỉ đắng bởi hơi mà thôi. — Thùng thứ ba đựng thuốc muối sổ, thứ thuốc nầy rất bán thiu hình như có trộn thêm muối ăn và bụi đất gì trong bằm thiu lắm, mụ nói rằng thuốc ấy chỉ uống một liều ít ít xúc đầy đồng tiền thời đã làm cho mình sổ. — Thùng thứ tư đựng những viên thuốc Lo, thứ thuốc nầy gọi là Pastilles Olga, mỗi viên mụ nói giá một hào, thứ thuốc ấy cả các tiệm thuốc Tây bán tới 5, 6 bảo một hộp, có đến 60 viên mà nay mụ ấy bán một viên một hào, lại bỏ vào cái thùng diêm rất là bẩn thỉu. Ấy là những vị thuốc tây mà mụ đem bán lẻ một cách nguy-hiểm như thế, lại còn những thứ thuốc hoàn thuốc tán, dầu bôi và xoa khác, chẳng rõ là thuốc Bắc hay là thuốc Nam, hay đó thế nào, vì thời đựng trong loong sữa bò, loong bơ hoặc trong những gói giấy nhựt-trình cũ, xem rất là bẩn thỉu gớm ghê thay, cả thảy hơn 6, 7 mươi vị chẳng có nhãn cũng toa thời thế nào mà nhớ cho được. Thử hỏi bệnh gì thời mụ có thứ thuốc ấy, khi mụ lấy thuốc, phải giở gói nầy, tìm ve kia, xem cách mơ-hồ-lắm, cho nên khi ông phán đã xem xong thời bết mụ mụ mà chỉ trích những điều thất thố, những sự nguy hiểm mà mụ ấy dám tự tiện đem bại người ta, rồi xách cả gánh thuốc mụ quẳng xuống ao nước Ấy là mới trừ được một mối hại, nhưng thứ thuốc bá bệnh ấy ở Huế nhiều người bán lắm. Ước ao rằng sự nầy thấu đến tai quan thời mới trừ khử được cái hại của thuốc bá bệnh ấy, thời bạnh phúc cho dân biết bao

Thương giới tân văn

Ngày 31 Juillet 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước. . . . . 6 f. 75
Nhà Ngân-hàng. . . . . 6 . 75

Tàu tới tàu đi

Tàu *Orénoque* ở Saigon sẽ chạy đi các bờ bể Trung-kỳ và Haiphong ngày 2 Août. Chừng 6 Août thì tới Haiphong và ngày 14 ở Haiphong lại chạy về Saigon.

Tàu *Cordillière* ở Pháp sang, ở Singapore đã chạy đi Saigon ngày 24 Juillet chừng 31 thì tới Haiphong.

Tàu *Linois* ở Colombo đã đi Singapore ngày 19 Juillet.

Tàu *Amazone* ở Marseille đã sang Đông-pháp ngày 14 Juillet.

BÁN BUÔN, BÁN LẺ

Các thứ hàng tơ-lụa Bắc-kỳ, hàng tây, hàng thâu và hàng Saigon v. v.

MỚI SANG: vải imperméable may áo đi mưa, nỉ, nỉ mỏng đẹp và tốt lắm, nên viết giấy đến mua kẻo hết.

Cửa hàng sẵn có lợp mây tây có ta rất khéo.

Kính cáo

NAM-THỊNH
Soierie et Tailleur
6, Rue des Cantonnais
HANOI

2015

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài quý-độc-báo biết rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các hiệt-quí ông nào mua thì gửi tiền cho, hễ không có tiền gửi theo giấy mua thì bản quán không trả lời. — Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho gọn.

HỘI PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI

Số 7, cạnh trường T-biện

CỔ BẢN: Hai cái nhà thật rộng kiểu mới, số 29, phố Ngọc-thanh định giá. . . . . 2.800$00

CHO THUÊ: Một khu đất rộng 2.046 thước vuông ở đường Bobillot.

Hội ấy lại chuyên trị đồ lâu năm về nghề đóng xe rất tinh xảo. Hiện nay mới có thêm được nhiều kiểu tuyệt đẹp và thanh nhã. Hàng nào cũng có giấy cam đoan chắc chắn.

Ai muốn mua gấp tháng hay thuê làm xin đến đó mà hỏi. Có bán đủ cả các vật dụng làm xe và tính giá riêng cho các hiệu buôn lại.

1918

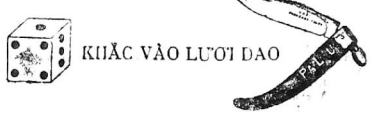
Nhà bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

OMEGA

CÓ BÁN TẠI:
GRANDS MAGASINS RÉUNIS
Nên hỏi giá của Bản-hiệu.

2074

CÓ THẤY CON DẤU NÀY

KHẮC VÀO LƯỠI DAO

thì mới là hạng tốt, mà dùng nó thì thực là bền.

PACHOD Frères & Cie LYON

2056

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM
Ed. MONTÈS
Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 82

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐỂ MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ 50 một chai

Thuốc hiệu mới — Muốn dùng thuốc này phải có con dấu quan Đốc-lý người Pháp thì mới có chữ mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ
Khỏi sổ sốt: lâm đau-mật, mất mật. Đồng muốn làm việc gì, dùng thuốc này hay làm.

Mấy thứ bán-niên hay bán :
Các thứ thuốc nước, dùng lọ-lửa để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gói là 0 $ 16, trị bệnh Giang-mai
Thuốc ho-eo SIROP PECTORAL đặc-cô, ai mắc.
Thuốc tạo chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lận hiệu MONTÈS
thuốc sống = 2 $ 80 lọ 30 viên
thuốc thực = 0 $ 90 một chai
Chữa các chứng lận: chẳng kì mới hay về: sống thuốc muhara santonglucose và phát thuốc bicarbonatosoda của Bào-chế thì chắc khỏi. Thuốc này đã chữa được số số người phết khỏi lận.

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ
Trị những bệnh đàn bà như: Kinh người không đều, hay bị khí hành trình đau đớn mình mẩy, như đau bụng, già con, uống thuốc này đỡ mau nếu lấy lại mau tốt trong mình đã bao khu.

ĐỒ BUỘC THUỐC
SỬ DỤNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC
ĐỒ MÔ-SẺ
Kính-ảnh, 42 kính, thuốc-kính hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc *Citrate* và thuốc *Bromure*
Bán cuộn và bán bao kín
Bán cất và bán lẻ
« THUỐC DỄRÉ »
0 $ 90 một chai 1/4 litre
Trị bệnh giang mai rất hay rất chắc. Đang thuốc đã rồi thì nên uống thuốc này cho thật mạnh. Đang thuốc khác rồi cũng cần phải uống thuốc này thì mấy chất thuốc kia được: Thuốc này rất hay, rất quí, rất chắng hợp-vệ-sinh-tự tính đục, lại bổ sức cho người có bệnh.
Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn litre. Giá có 3 $ 00 một thứ.

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu đầu mai)

Quý vị ông-giả có viết thư hỏi những tôi về cái gia-trị và cách dùng thuốc Dragées Rabuteau thế nào, vì ngài đã nhờ thuốc Dragées Rabuteau (hiệu đầu mai) ấy mà khỏi được bệnh hoa tim tinh thần, mình mẩy nên khỏe, mà đi chuyện thành ra bệnh đau lắt lẩy và đau yếu cả.

Vậy xin kể ra sau này: Thuốc Dragées Rabuteau (hiệu đầu mai) này bào chế có chất sắt là một chất rất bổ về đường khí huyết, lại có khí đạm-toan (iode) để lọc cho huyết được trong sạch mà làm cho tiêu tan những bọn bẩn ra ngoài hết. Người ta thường thấy phần nhiều người bị bệnh ho huyết, xanh xao và yếu đuối, ăn mất, ăn uống hoạng, sẽ những mụn mọc chẳng lên ở mặt. Đến bà con gái thì người kỳ kinh đứng, thường hay sinh ra ăn hoạng.

Muốn cho khỏi hết các bệnh ấy thì nên cứng để vài lọ thuốc Dragées Rabuteau (hiệu đầu mai) là một thứ thuốc bổ-dành-riêng về đờn bà con gái.

Ở các hàng bào-chế lớn đều có bán cả.

3008

同交 VÔI 后庚

Vừa trắng, vừa rẻo, vừa quánh, vừa nở, tốt nhất Trung-Bắc lưởng-kỳ là vôi Đông-giao; mua ngay của chủ lò bao giờ cũng vẫn rẻ. Xin hỏi:

NGUYỄN-CẢNH
14, Phố hàng Cỏ (Đông xuân) Hanoi.

2188

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES
TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán lại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bàn-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giấy nói trực tiếp với chính-quán 2046

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ
Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư.
Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON
Giá mua đồng niên 8$00
Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người.
Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất đỗi dàng lý-thú.

CÁO-BẠCH

Chúng tôi kính trình các qui-khách biết rằng chúng tôi thuận bán chịu Phốt-phát (Phosphates) đến mùa tháng mười gặt rồi mới lấy tiền, song những các nhà từ mà mua thì phải có gì khắc-chắn để gửi chúng tôi làm tin, như là: đồ bán của nhà ruộng nương (Titres de propriétés) phiếu Quốc-trái (Titres d'Emprunt Français) phiếu Đông-pháp công-thái (Titres d'Emprunt Indochinois) vân vân.

Những giấy phiếu Quốc-trái, công-thái mà chúng tôi giữ để làm tin thì bao giờ cũng còn là của những các nhà mua hàng chịu đem gửi; mà khi đâu hạn giả tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giả lại các giấy má ấy, mà nếu đang khi chúng tôi giữ các giấy má ấy có phiếu nào được mở trăng số thì cái số ấy vẫn thuộc về của người có phiếu đem gửi.

Những các lòng đã cải lương rồi mà có những giấy phiếu ấy có thể mua chịu được phốt-phát, muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì các ông ấy sẽ hỏi tại các tiệm Công-sứ.

Kính cáo
SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN.
133, Avenue Paul Doumer,
HAIPHONG.

2080

No 129

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Hoàng-phủ thiếu-hoa kinh-ngạc mà rằng:

— Nếu vậy thì lệ thật! nàng *Tô-đình tuyết* chẳng qua là con một nhà tầm-thường *Tô-tiện*, được kết-duyên cùng *Lưu-khuê-bích*, cũng ngôi mệnh-phụ đường đường hà lại chẳng vinh-dự lắm ru! Thế mà nàng giật dao hành-thích, rồi reo mình xuống sông, chẳng những vì nhà *Hoàng-phủ* tôi thế tiết, mà lại báo thù cho họ *Mạnh* nữa. Chẳng hay ngày nay anh em bà-con nàng có còn ai không?

Mạnh-sĩ-nguyên nói:

— Nàng không anh em chị em nào cả, chỉ có một người thân-mẫu là *Tô-đại-nương*, hiện nay vẫn ở với nội-nhân tôi tại nhà trong vậy.

Hoàng-phủ thiếu-hoa nói:

— Nhờ nhạc-phụ mời *Tô-đại-nương* ra đây, cho tiện-lễ vấy được lạy chào.

Mạnh-sĩ-nguyên nói:

— *Tô-đại-nương* vốn là con nhà thường dân, khi nào dám yết-kiến một bậc tôn-quí.

Hoàng-phủ thiếu-hoa nói:

— Nàng *Tô đình-tuyết* đã vì tiện-tế mà thiệt mạng thì *Tô-đại-nương* cũng tức là nhạc-mẫu của tiện-tế, khi nào lại còn dám phân-biệt qui tiện, xin cứ cho tiện-tế được lạy chào.

Mạnh-gia-linh nói:

— Đã tôi xin vào mời.

Nói xong, liền bước vào nhà trong. Nguyên *Tô-đại-nương* vẫn đứng ở phía sau bình-phong, để nghe hết cả, mới bảo *Mạnh-gia-linh* rằng:

— Trung-hiếu-vương có lòng tử-tế như vậy, thật lấy làm qui-hóa lắm, nhưng tôi ngày là người mệnh bạc, còn mất-mũi nào mà ra tiếp kiến, thôi thì tử-chối giúp tôi là hơn.

Mạnh-gia-linh nói:

— Trung-hiếu-vương thọ lòng xin lạy chào, đại-nương cũng chớ nên từ chối.

Tô đại-nương bất-đắc-dĩ mới phải bước ra. Vợ chồng *Mạnh-sĩ-nguyên* đứng dậy, đón mà bảo rằng:

— Ông Trung-hiếu-vương đây cảm cái lòng lệnh-viên đã vì ông mà thờ-tiết. Vậy muốn mời đại-nương ra để tương-kiến.

Nói xong, liền gọi người nhà bắc thêm một chiếc ghế. Trung-hiếu-vương đứng dậy mời ngồi. *Tô-đại-nương* nói:

— Thân già này cũng là mệnh bạc, có chút con gái, đã thiệt mạng mất rồi. Tôi nguyện là vì nuôi *Mạnh* tiểu-thư đây mà tiểu-thư lại bỏ đi mất, khi nào chúng tôi dám đương cái trọng-lễ ấy.

Hoàng-phủ thiếu-hoa nói:

— Lệnh-viên đã vì tôi mà thờ-tiết thì người cũng tức là nhạc-mẫu tôi, xin người chớ từ-chối.

Tô-đại-nương vẫn không dám ngồi xuống ghế. *Hoàng-phủ thiếu-hoa* qui mà thưa rằng:

— Nếu người cứ quá khiêm như vậy thì tôi xin xụp lạy xuống đây.

Tô-đại-nương vội-vàng đỡ dậy mà bảo rằng:

— Ngài xử hậu quá thế này thì tiện-nữ ở dưới suối-vàng, cũng phải cảm-động.

Vợ chồng *Mạnh-sĩ-nguyên* mời *Tô-đại-nương* cùng ngồi. *Hoàng-phủ thiếu-hoa* và *Mạnh-gia-linh* ngồi ở bên cạnh.

Hoàng-phủ thiếu-hoa bảo *Tô-đại-nương* rằng:

— *Lưu-khuê-bích* vốn nàn phá-quí bộc tài-hoa, có sao lệnh-viên lại không thuận kết-hôn, việc ấy chẳng người biết rõ.

Tô-đại-nương nói:

— Việc ấy tôi cũng không hiểu ra làm sao. Tôi còn nhớ ngày ấy ngài đến dự cuộc thi, bắn để định-hôn, tiện-nữ trông thấy ngài, có khen là một người qui-trọng, lại giỏi *Lưu* quốc-cữu không biết tự-lượng, đám đến tranh-hôn. Khi *Mạnh* tiểu-thư bỏ đi, có viết một bức thư lại, bảo cả tiện-nữ thay vào. Bấy giờ tiện-nữ cứ một mực nói là ngài có cái qui-trọng ấy, sau rày tất phải làm nên công-nghiệp mà báo-thù được *Lưu* quốc-cữu. Nếu kết duyên cùng *Lưu* quốc-cữu, thật là đeo vạ vào mình. Tiện-nữ nước-nở khóc-than, nhất định không chịu. Chỉ vì tôi cầm cái ơn sâu nhà họ *Mạnh* đây mà cố ép tiện-nữ, không ngờ xảy nên việc ấy, chẳng qua cũng là bởi cái số-mệnh tôi chẳng ra gì vậy.

Nói xong, liền ứa nước mắt xuống. Người nhà bày tiệc, *Tô-đại-nương* và *Hàn* phu-nhân ngồi riêng một chiếu, còn chia con *Mạnh-sĩ-nguyên* thì cùng ngồi uống rượu với *Hoàng-phủ thiếu-hoa*. *Hàn* phu-nhân sai nữ-tỳ đem bức tranh *Mạnh lệ-quân* cất vào nhà trong.

Hoàng-phủ thiếu-hoa hỏi *Tô-đại-nương* rằng:

— Chẳng hay nhạc-mẫu còn có thân-thích nào nữa không?

Tô-đại-nương mới thuật chuyện cho *Hoàng-phủ thiếu-hoa* biết là khi sinh nàng *Tô-đình-tuyết* được ấy tháng thì phu-quân tự-thế, liền quyết chí thủ-tiết, đến ở nhà họ *Mạnh*. Nên không có nhà họ *Mạnh* lấy lòng tử-tế mà cấp-dưỡng thì cũng không còn biết về đâu cho được!

Hoàng-phủ thiếu-hoa nói với vợ chồng *Mạnh sĩ-nguyên* rằng:

— Tiện-tế tình-nguyện để tang *Mạnh* tiểu-thư 3 năm, rồi mới lấy một người bà-thiếp, vì thế nên trong nhà không có ai nội trợ, thân-mẫu tôi vẫn phải trông-nom, tiện-tế rất không yên lòng. Nay gặp có *Tô-đại nương* đây, tiện-tế muốn mời sang ở. Một là để trông nom việc nhà, giúp-đỡ cho thân-mẫu tôi; hai là để tiện-tế được phụng-dưỡng cho trọn chữ hiếu.

Hàn phu-nhân nói:

— Việc ấy quyết không thể nào vâng lời được. *Tô-đại-nương* ở đây với tôi đã lâu năm, tình-nghĩa khác nào như chị em ruột thịt. Công-việc trong nhà, đều một tay đại-nương trông-nom cả, nếu bỏ đi thì khiến tôi buồn-bã, không biết trò-chuyện cùng ai.

Hoàng-phủ-thiếu-hoa nói:

— Sao nhạc-mẫu lại đay như vậy. Công-việc trong nhà nhạc-mẫu đây, đã có con dâu quản-cố, còn như nhà tôi thì mới thật là hiếm người trông-nom. Và nàng *Tô-đình-tuyết* vì tôi mà thủ-tiết thì tôi cũng tức là con rể *Tô đại-nương*. Vậy đại-nương nên sang ở nhà con rể mới phải, chứ ở đây dẫu sao cũng là ngoại-nhân.

Nói xong, đứng dậy mời *Tô-đại-nương* sang ở vọng-phủ. *Tô-đại-nương* nói:

— Tiếm-thân hèn-mọn này được đội ơn vợ chồng *Mạnh* đại-nhân và ngài đây có lòng quí yêu, thật lấy làm đa-tạ. Hai nhà như một, dẫu ở bên nào hay bên ấy cũng vậy, thân già này không nỡ nhọc nhằn sợi tơ liễu, theo chiều ngọn gió mà bay.

Mạnh-sĩ-nguyên bảo *Hàn* phu-nhân rằng:

— Nhà hiền-tế đã thiếu người trông nom thì ta nên để cho *Tô-đại-nương* sang ở bên ấy là phải.

Hàn phu-nhân nói:

— Nếu vậy thì để ngày mai thu xếp đồ-đạc, rồi sẽ sang ở vọng-phủ, cũng chưa lấy gì làm chậm.

Hoàng-phủ thiếu-hoa mừng mà đáp rằng:

— Từ nay thân-mẫu tôi đã được một tay giúp-đỡ, vậy tôi xin về để bẩm trước.

(Còn nữa)

Certifié l'insertion

Imprimerie du Trung-Bắc Tân-Văn

Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN